

HAIKU

Daniela Lăcrămioara Capotă

Din volumul Câmpul de rouă, apărut la Editura Minela în 2023

luna seceră –
pisica mea
își ascute ghearele

A Hundred Gourds, 1 Decembrie 2014, Australia, Canada, SUA

bătrânul trandafir înflorește din nou –
bunicul probează
pantofii pentru tango

Third place, European Kukai, March 2015, spring edition (kigo theme – plants)

liniște pe iaz -
doar ciocul unei berze
tulburând un nor

Romanian kukai – locul I – Aprilie 2015

tunet de vară –
doar păpușa ei
cu ochii deschiși

Second place, Indian Kukai, June 2015, #11 (kigo theme-thunder)

radio cu lămpi –
pentru efemeridă
ultimul tango

Romanian kukai – locul III – Iulie 2015

adiere de primăvară –
în curtea școlii cu vârful îndoit
un avion de hârtie

Sponsor's Award, The 26th ITO EN OI ocha New Haiku Contest, 2016

deschizând evantaiul –
un nor acoperă
luna plină de toamnă

Haiku Special form the 3rd Japan – Russia Haiku Contest

secetă în parc –
eșuate pe bancă
bărci de hârtie

Romanian kukai – Locul III – August 2014

crengi dezgolate –
cântecul unui graur
umplând livada

*

noapte fără vânt –
tulburând Carul Mare
firul undiței

Romanina kukai – Locul III – Septembrie 2015

alesul oilor –
în ocol mai fluieră
doar vântul toamnei

Romanian kukai – locul II – Noiembrie 2015

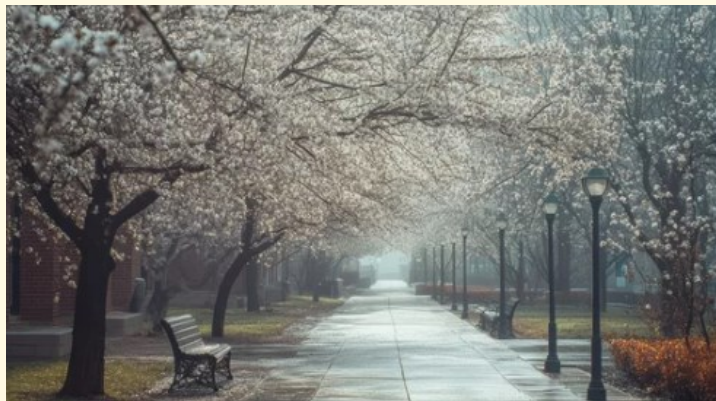
luna de miere –
doar cafeaua de dimineață
fără zahăr

Third place, Indian Kukai, december 2015, #14, coffee

SCHIMBUL

am lăsat ziua de vineri
să te privească fix
în față
fără ocolișuri
am lăsat-o
să țină temporar
frâiele săptămânii
ca pe niște hățuri
legate de cer
mă temeam
să nu te
pierd printre
glasurile
pro și contra
ce
mustesc în cupa
larg deschisă
între mare
și munți
astfel
pentru că
nimeni nu mai recunoaște
mirosul jertfei
dintr-o zi a Răstignirii
am lăsat ziua de joi
ziua cinării
stăpână peste haos
ca pe o simplă pendulare
între răzvrățiți.

LECȚIA

în spatele vârtejului
cireșii
hrăniți cu pulberi
de lumină
adulmecă
urmele potecilor
înflorite sălbatic
de sub grindina
ce le străbate zidul
din lăuntru cojii
sâmburele învață
limba îngerilor
ca pe o ultimă
lecție
înainte de lăsarea
noptii.

În cutia poștală nu mai caută decât întâmplător. Prima dată, când a găsit ușița îndoită, s-a înfuriat și i-a întărit marginea cu platbandă de oțel. Trei zile. A găsit-o din nou îndoită, cu platbandă cu tot. Întărâtat, a îndreptat-o din nou. Nici trei zile. La fel. A râs și a scos lacătul. Astfel, uneori, găsește scrisorile. Ca acum. Privind prin fanta de privit. Mama..., gândește. Scoate plicul. Scris de școală primară. Cu efort, dar nu stângaci. Apăsător grijuliu. Mama. Urcă scările. În silă. Descuie. Intră. În silă. Camera-cușcă. Praf. Șifonier. Masă, garoafe ofilite, covor, perdea cu nuferi. Fereastra deschisă. Zi de august. Căldura rece. Nu-l așteaptă nimeni. Lumina rece. Gândind: aici nu te mai așteaptă nimeni. Să plece undeva, departe. Într-o pădure adâncă, să nu mai vadă, să nu mai audă, să uite. Tot! Nimic! Adâncă, adâncă!... Somn de adâncă!... Pământ de adâncă!... Prin fereastra deschisă nu aude ce se aude. Nu vede ce se vede. Adâncă!... Adâncă!... Singur!... Singur!... Numai tu, mamă, numai tu în pădurea adâncă!... În pupilele ochilor - scrisoarea. Litere groase. De cerneală. De apăsare. Vede cenușa, știe cenușa. Care usucă, mamă!... Dorul... Iubirea. Cenușă și vânt. În pădurea adâncă, numai tu, mamă!... Tu, care știi și când nu știi!... Tu, cea pe care te doare visul. Copiii. Noaptea!... Nu aude ce se aude. Nu vede ce se vede. Doar literele, cuvintele apăsate. De rugă. De poruncă apăsate. În pupilele gândului. Adâncă!... Adâncă!... Singur!... Singur!... Citind, bat clopote.

Dragă Alisandri

Mă rog Lui Dumnezeu scrisoarea noastră să te găsească sănătos și să știi că și noi io și tatătu suntem sănătoși mulțămim lu Dumnezeu șam hotărât să fașim o fântână ca să ne împlinim datoria în fața șelui di sus șa oamnilor că de acu suntem bătrâni că vremea treși și mâne poimâne nio lua la el așa că lam chemat pi moștu petrachi sava di nio săpato că ari mână bună căi om bun la Dumnezeu nio ajutat și moștu ion stroia și moștu pavâl hotnogu și după două zâli cîn o dat di apă so oprit am cumpărat șăpti tuburi da am pus numa șinși co fost apa aproape și toată lumea cîn o gustato șio focut cruși șo zâs că nio dat Dumnezeu apă bună și noi niam focut cruși șam mulțămit lu Dumnezeu sâmbătă vini Părintili ghionea so sfințască și fașim și grijania și noi am dori să vii și tu mamă că distul fratetu esti diparti și nu poati vini că nio trimes gologani și nio scris sâl punim și pi dânsu acolo cîn șitești părintili încolo noi suntem ghini cu ajutoriu lu Dumnezeu că mării puterea lui piacolo a plouat că piașia o plouat și moștu ilie drăgan o alunecat noaptea di pi pod cari era rupt și lo găsit dimineața mort Dumnezeu sâl ierti că șei cari o vinit di la galaț o zâs co fost bat da el șaracu nu pusăș niși o nafură în gură da podu era rupt di cîn știi și tu și el o alunecat di la glod pin gaură di so prăpădit și oamni so apucat dio dres podu că so dus la primărie da primariu carii un vinitic lio zâs sâș vadă fiicari di treaba lui că el nari timp di poduri și toț lo suduit și lo blăstămat șo pus fiicari câtiun salcâm di lo dres și tatătu so îmbătat di suparari și cîn niam dus la priveghi el so pus în jenunchi la căpătâiu mortului șân loc să plângă o înșeput să cânti pentru mândra me frumoasă am luat și loc di casă știi tu cânticu pi caril cânta moștu ilii sara pi vali ca sâl audă ileana lu țugui Dumnezeu so erti că tari io mai fost dragă și cîn tatătu cânta toată lumea plânjea cu hohoti.

Alisandri mamă știu că ai năravul să dormi dizvălit noptâli să ai grijă să ti învălești că țam zâs di atâția ori că nui ghini că acu ești tânăr și nu sâmți da Doamni ferești odată chiși la pat și zași că și tatâtu o umblat asudat cân o focut fântâna și lo prins jiuunghiurili di iam focut frecții cu gaz și iam pus ventuzâli că io iam zâs măi omule ai grijă da el o focut urechia toacă co umblat și cu țâșmoaga în nas și nu șo dat sama cân lo prins vun curent Alisandri mamă era să uit pi țigan ni lo omorât alu guzgă îl știi tu cari ari pușcă și cari lo mai pușcat odată în valea gologanului di lo lăsat chior că tu știi cân îl sîmța di la o poștă trăjia să rupă lanțu pi cari pîn la urmă lo rupt șo sărit poarta ca un zmeu drept în schinarea lui și el lo pușcat iar di lo omorât săracu di el că tari mai era vrenic și tatâtu di atunși umblă noptîli bat turbat cu săcurea la brâu sâl omoari șo zâs câi dă și foc la casă da io îi zâc lasă omule că ari grijă Dumnezău di toati Alisandri mamă acu nu mai vād să scriu că so întu-necat și iar nio luat curentu și trebui să închid și puui că di cân nio omorât cânili tot înșiarcă o boală di dihori da tu să știi că dacă nu poț vini noi nu ni supărăm și ti punim și pi tini acolo cân șitești Părintili Dumnezău să ti aivă în paza lui.

mama și tata

În pupile, scrisoarea. Fereastră. Cerul...

Și tata..., gândind. Pândind. Noaptea. Securea la brâu. Pândind. Să-l omoare, pândind. Ca un smeu, poarta... Câinele tău negru, tată! Al doilea tău suflet. Feciorul tău – sufletul tău... Feciorul tău, câinele tău și tu, tată... în pădurea adâncă. Prin valea adâncă, prin Valea Gologanului, spuneai. Cum șuierai. Departe, pe vale. Lung, pe vale... se auzea. Doamne, cum se mai auzea: *na, Țâgaaanu!... Țâgaaanu!... Țâgaaanu!... Adânc, lung, pe vale. Și șuierai. Toată ziua. Toată noaptea. Toate hățișurile. Toate mărcinișurile, spuneai. Na, Țâgaaanu!... Țâgaaanu!... gaaanu!... gaaaaanu!... Lung, departe... valea. Chemare. Rugămintă. Geamăt. Adânc, lung... pe vale.*

Deodată, l-ai văzut. În amurg. Lângă fântâna părăsită. Se târâse acolo. Ca un om, ca să fie găsit, spuneai. Ai îngenunchiat. Sângera pieptul, ochiul stâng. De la alice. Lăcrima ochiul drept. Nu era mort. Voinic. Cald. *Ușor, cățalu' tatii! Ușor!* Lăcrima, sângera sufletul tău. Nu vedeai amurgul. Lângă fântâna părăsită. *Cățalu' tatii! Cățalu' tatii!* L-ai luat în brațe. *Ca pe un copil, în brațe.* Prin bălării, spre stână, repede, tăind drumurile, tăind cărările, repede, căzând în genunchi de repede. *Cățalu' tatii! Cățalu' tatii!* Buzele tale uscate. De șuierat, de vânt, de căutat uscate. *Cine, cățalu' tatii? Cine?* Buzele tale. Gândul. Nu vedeai amurgul.

Scrisoarea - strâns în mâini.

Ți-ai rupt cămașa. Ai fiert-o. În zer. O săptămână. O lună. Cu buruieni. Cu șoapte. *Ca pe un copil – spuneai. Cine, cățalu' tatii? Cine?* Buzele tale. Gândul. Apoi, dintr-odată, ai știut. După cum mușca lanțul. După cum zgârâia pământul, iarba, când l-a simțit, când l-a văzut, ai știut. Și-ai vrut să-l dezlegi. Dar te-ai gândit să nu-l omoare. Și te-ai dus cu securea la brâu și l-ai întrebat, în amurg, acolo, în coasta văii l-ai întrebat, cu gura uscată, cu ochii aprinși l-ai întrebat, cu mâna pe secure, de-i tremura pușca, vorba l-ai întrebat: *tu ai tras în câni, Guzgani?* l-ai întrebat. Nu vedeai amurgul.

Scrisoarea – cuțit.

Nu eu, măi, Ștefane! Nu eu! tremura vorba, spuneai. *Doar știi că au și alții pușcă!* tremura. Și ție ți s-a făcut, deodată, silă. De la tremurat. Și l-ai lăsat. Știai că el este. După câine știai. Ai întors spatele. Ai plecat. *Om, Guzgani!* Om! Buzele tale, amurgul, pieptul tău cald. Sub cerul larg. Și acum ți l-a omorât, tată, ți l-a omorât și umbli bat-turbat, cu săcurea la brâu, noaptea, pândind să-l omori! Dar nu, tată, nu! Încă o dată, tot tu!... Om, tată, om! În pădurea adâncă.

În pupile - scrisoarea icoană.

Pe pat. Rezemat. Ochii închiși: Și Ilie Drăgan!... Și caii lui albi!... Căruța de Brăila, cu toaca roților sunând!... De departe sunând. De argint sunând... Prin gaura podului!... în pădurea adâncă. Toaca roților sunând, nu mai sună. În noaptea aceea, cum băteau clopotele! Cum mai băteau: *bing-bang!... bing-bang!* Repede. În dungă. În crucea noptii.

- Scoală, omule, că bat clopotele a prăpăd! Mama. În crucea noptii.

Prin somn auzea.

Copil blond, întuneric blând, licărul candelii, moale, de ulei, la răsărit.

Bing-bang!... Bing-bang!...

Doamne, apără! Doamne, apără! Mama. La răsărit.

Arde la răsărit! Arde la răsărit!... Tata.

Dormi, puiul mamei! Dormi!... Blând.

Nu mai putea să doarmă. Au ieșit în curte. Noapte. Fără stele, fără lună, fără vânt. Noapte. Sfâșiata de clopote. Bing-bang!... bing-bang! - sabie, viespe de bronz. Piele de zimbru, noaptea tremura. Priveau cerul. Nu-l vedeau. În toate părțile nu-l vedeau. Numai la răsărit, ceva: joc de umbre, sfâșierea întunericii.

- Arde la răsărit! Arde la răsărit! Tata: I-auzi!

Auzeau: murmur, neliniște, în ureche, cu întuneric cu tot, ca într-o pâlnie.

Bing-bang... Bing-bang!...

Deodată, urechea știe ce aude. De departe știe. Cu întuneric cu tot știe. De la răsărit știe.

Apă, băăă!... Apă, băăă!..., știe.

Ochii închiși:

Apă, băăă!... Apă, băăă!... Sfâșiere. Sângerare.

Bing-bang... Bing-bang! - viespe de bronz, sabie. Piele de zimbru tăiată, sfâșiata - noaptea.

Nu lătrau câinii.

- Doamne, apără! Doamne, apără!

Prin salcâmi, vântul. Miros de iasomie.

Apă, băăă!... Apă, băăă!...

De parte.

Căruță. Toaca roților sunând. De departe. Venind.

- I-auzi!... Ilie!... zice tata.

Vântul - creștea semnul focului, toaca roților. *Apă, băăă!... Apă, băăă!...*

- Sapa și gălețile!, strigă tata.

- lute! Cada la fântână! Pregătiți apa!... Fugind la răsărit, striga. Cu întuneric cu tot, striga.

Oamenii, căruțele, fântânile, lanțurile, ciuturile, roțile. Nu lătrau câinii. *Bing-bang!... Bing-bang!... Doamne, apără! Doamne, apără! Apă, băăă!... Apă, băăă!...*

- Pregătiți apă!... Apă!... Apă!... Aapăăă, băăă!...

Căruță. Roțile de argint sunând. Noapte. August.

Iasomie. Nu stele. Nu lună. Ușor, vântul. Semnul focului. Căruță aproape. Toaca roților, tropotul cailor aproape. Caii albi. În întuneric albi de albi. Omul în căruță. În picioare. Sprijinit în hățuri.

Cămașă lungă. Chimir. În picioare.

Ilie Drăgan! zice mama. A oprit lângă fântână. Prufneau, strănutau caii.

Repede, apa! zice Ilie. Ciutura. Gălețile. Cada în căruță... Icnă Ilie...

Gata, sunt pline! Hai, zmeii tatii! Hai! În căruță. În picioare. La răsărit. Ilie Drăgan. Zmeii tatii zburau. Tăiau satul.

Apă, băăă!... Apă, băăă!...

Zburau. Tăiau satul. Nu lătrau câinii. Oameni-fântâni. Căruțe-fântâni. Murmur-fântâni. Apă. Foc.

De n-ar bate vântul!... De n-ar bate vântul!... Mama. Lângă fântână. Răcoarea lanțului în palme.

August. Prin salcâmi.

Îmîm-îmîm!... îmîm-îmîm!... Baba Catinca. Lângă fântână. Rugă. Cântec. Descântec. Cuțit în pământ... *îmîm-îmîm!...* Baba Catinca: ochi de cucuvea, ghimpi de arici, în toate părțile... *îmîm-îmîm!...* Prin salcâmi, vântul.

Poate vine ploaia!... Mama. Mirosind vântul. Baba Catinca. În toate părțile. Mirosind vântul. *Poate vine ploaia!...*

A venit ploaia. Lumina zorilor, tata, Ilie Drăgan...

- N-a ars mult! Noroc de ploaie! ziceau. Caii albi erau negri. Ploua.

Ilie Drăgan ștergea caii cu cămașa: „așa, zmeii tatii, așa!...”. Botul, urechile, grumazul, coama, crupa. Cu cămașa: „așa, zmeii tatii, așa!...”. Ploua. Prufneau, strănutau caii.

„Treabă bună, zmeii tatii! Treabă bună!...”

Cai albi. Copil blond: frumoși cai albi... și Ilie Drăgan... și tata!...

În zori. Strălucind numai ochii. *Să-mi strălucească și mie numai ochii!...*

Blond. Ochi albaștri.

- Na și ție! zice tata, râzând.

Funingine. Benghi în frunte. Îmbrățișare. Funingine. Pe obraz, pe păr, pe cămașă. Funingine.

„Acum sunt și eu frumos! Ca tata!... Ca Ilie Drăgan!...”

„Te-ai dus, Ilie! Prin gaura podului te-ai dus!” Cu caii albi, cu căruța de Brăila, cu tot. Prin gaura podului. Toaca roților sunând de argint nu mai sună. Caii tăi albi... cum mai încordau gâtul... răsuceau copita... *așa, zmeii tatii!... așa!...* Și tu, Ilie... Mustața ta neagră... Pălăria largă... Caii albi... Căruța... Scaun sculptat, tronul tău... Inima pământului... Drumul tău... *Noroc, Ilie!...* Ridicau pălăria sătenii. Treceau. Priveau lung. Treceai. *Strașnic om, Ilie! Strașnic om!...* Toaca roților, de argint. *I-auzi! Ilie!* zicea tata. Pe vale. *Să-l vadă Ileana lu' Țugui!... Doamne, lung îl chinuie dorul! Greu!*

Lung... Greu te chinuia, Ilie!...

Rezemat. Ochii închiși. Sirenă departe. Vapor. Subpleoapele cu tandră tristețe:

Duminica aceea... Sau, poate, alta, Ilie!

Nuntă pe vale. În maidanul popii. Pământul bătătorit. Frunze galbene. Soare galben. Galben târziu. Nuntașii... Lăutarii... Mireasa ca un fluture... Mirele... Culai țiganul... Trompeta lui... *Ta-ta-ti-taaa!...*

Copil blond. Ochi albaștri. Gura căscată: Gata, începe!

Ochii copilului: Culai țiganul! Trompeta lui! Ca aurul, trompeta lui! Gata, începe!

Nuntașii: *al naibii, Culai țiganul!*

Ta-ta-ti-taaa!... Și toba, deodată, inimă, ropot, tropot. Până departe.

Ard tălpile. Pământul. Ochii.

Ca un diavol, Culai țiganul! Ca Dumnezeu, Culai țiganul!

Se lasă pe spate. Pe călcâie. Trompeta în cer.

Se apleacă în față. Pe vârfuri. Trompeta în pământ. Plămâni umflați. Fălcile umflate. Lumina. Praful. Frunzele... Galben târziu.

Ochii bătrânilor. Părul pe brațele lor. Înfiore: *așa, Culai, băiete, așa! Și tatăl tău... și bunicul tău... așa! Aceeași trompetă!...*

Ard tălpile. Pământul. Ochii.

Așa, băiete! Așa!

Iu-hu-hu! Băăă! chiuiau subpleoapele lor.

Așa, băiete! Așa!

Și toba... și clarinetul... Care sparg. Rup. Strigă bucuria. Tăcerea. Supărarea. Durerea.

Iu-hu-hu! Băăă! Roată, băăă!

Sârba hoților.

Roată, băăă!

Flăcăii, umăr lângă umăr. Mâinile, centură, legătură. Toba, călcâiele – ropot, tropot, rotire, vije-lie. Ca hoții! Ca lupii! Rotire! Vijelie!

Pământ. Cer. Bucurie. Înverșunare. Jale. Disperare. Deodată. Până la rotirea rotirii. Deodată. Și tu, Ilie, la mijloc. Cu ea. Strâns. Aproape. Călcâiele tale, direct pe buricul pământului.

Ca lupii. Ca hoții în jurul tău.

Iu-hu-hu! Băăă!

Doamne, numai tu și ea!... Strâns... Aproape... Carne... Mirosul ei prin cămașă... Inima ta... Viața ta, Ilie!...

Trompeta... Toba... Clarinetul... Sparg, rup, strigă bucuria! Tăcerea! Supărarea! Durerea!

Iu-hu-hu! Băăă! Sunt frate cu Dumnezeu, băăă!

Să fie ea mireasa ta!... Să fii, tu, mirele ei!... E-he-hei!...

Subpleoapele sufletului tău.

Noaptea aceea... Lampa lumină moale. Vinul sângerare-n pahare: nu mă lăsa, Ileană! Nu mă lăsa!, i-ai spus, spuneai. Sub salcâmul cel bătrân. Noaptea. Lângă gardul vechi, spuneai. Mângâindu-i părul, pielea, sânii, mirosul ei prin cămașă, spuneai. Nu pot, Ilie! Nu pot!, plângea. Plângând, spuneai. Tata, Ilie! Tata și mama!, plângând spunea, spuneai. Mușcându-ți cămașa, carnea... plângea. Sub salcâmul cel bătrân. Și tu ai spus: bine, Ileană! Bine!... Și-ai plecat. Fără s-o strângi. Fără s-o săruți ai plecat, spuneai. Ochii tăi nu vedeau drumul, stelele. Urechea ta nu auzea pașii, vântul. Mergeai ca și cum nu aveai unde. Ca și cum noaptea era casa ta..., vântul – patul tău. Patul tău, Ilie! Fără ea – vânt! Foc! scrâșnea gândul tău. Foc la toate! Și lu' Dumnezău! Foc! Cu toporul! Tot ce se poate omorî! Cu toporul! scrâșnea. Ca și cum focul stîngea... toporul stîngea, Ilie! Pașii tăi nu găseau casa, spuneai în șoaptă... *Să nu trezim copilul, Ștefane!* spuneai. Și mă priveai cu drag. Cu jind. Ca și cum eram al tău. Ca și cum... să fi fost al tău!... priveai. Mă înveleai cu pătura. Mângâiere... Sângerare-n pahare... *Ce mă fac, Ștefane? Ce mă fac?* cald, de la răsufletul tău, în ureche, parcă dormind, auzeam: *ce mă fac, Ștefane? Ce mă fac?* cald, fierbinte, sângerare-n pahare... *Luăm caii, săcurile-n brâu, ș-o furăm, Ilie!...* Tata. Fulgerându-i ochii. *Nu te mai frământa! O furăm! O furăm, Ilie!* Fulgerând. Mângâiere. Bucurie. Sângerare-n pahare. *Nu vrea, Ștefane! I-am spus asta! Da', nu vrea furată!...* Frământare. Scrâșnet. Fulgerare-n pahare. Parcă dormind, auzeam: *Nu vrea furată, Ștefane! Nu vrea furată!* Geamăt. Scrâșnet. Fulgerare-n pahare.

N-a vrut furată. Sub salcâmul cel bătrân. Inima ta, Ilie! Atunci! De atunci! Salcâmul care știe. Gardul vechi. Drumul. Stelele. Inima ta, Ilie! Pierdută... Pierdută... Nu tatăl, nu mama, Ilie! Iubirea! Cenușă și vânt!

Prin fereastra deschisă, un copil striga: mamă, mamă, sunt cartofi la aprozar!...

Parcă dormind, auzea.

O ÎNTÂLNIRE

În drum spre casă, mă salută un tânăr pe la 27-28 de ani și răspund zâmbitor:

– De mult vreau să vă întâlnesc, dom' profesor! Îmi spune pe când ne strângem mâinile.

– Pesemne că nu era ceva foarte important, din moment ce a suferit amânare.

– Ba mie mi se părea important, fiindcă n-am știut de unde să vă iau, că ați ieșit la pensie, și, când am fost pe la școală, nu v-am mai găsit. Revine la subiect: Voiam să vă spun ceva care m-a preocupat foarte mult!

– Există astfel de chestiuni care rămân în memorie, zic neutru, într-o expectativă amabilă.

– Eu v-am fost elev timp de trei ani, în clasele V-VII, apoi m-am mutat la altă școală, dar am rămas prieten cu foștii mei colegi!...

– Foarte frumos! apreciez, dar nu-mi amintesc în ruptul capului de chipul lui de elev în urmă cu vreo 15 ani.

– Cu unii m-am întâlnit mai târziu pe la liceu și cu doi-trei la facultate, și de multe ori vorbeam despre anii de școală gimnazială... Aici, nu ne prea înțelegeam, oricâte cafele am băut împreună. Ei aveau numai amintiri frumoase și povești cu dumneavoastră, ceea ce nu era valabil și pentru mine. Să vă spun drept, fără supărare: ați fost profesorul pe care l-am urât din tot sufletul meu copilăresc... V-am detestat cu toată puterea și mi-erați cu totul antipatic.

Este un tip prezentabil, cu frizură clasică, luminos la înfățișare. Acum, mă privește atent, așteptând o reacție la cuvintele lui. Îi spun ceva rezonabil:

– Pesemne că aveai motivele dumitale să ai aceste sentimente.

– Sigur că aveam, dar mai târziu le-am înțeles, după ce mulți dintre cei cu care discutam pe temă îmi spuneau că nu am dreptate.

– În timp, vin unele clarificări necesare! sunt de acord cu el.

– Dar nu vreți să știți de ce vă uram atât de mult?

– Asta nu depinde numai de mine.

– Este adevărat. Este mai mult problema mea. Să știți că am analizat în fel și chip situația și am înțeles de ce vă uram pe dumneavoastră: mi se părea că nu-mi acordați deloc atenție. Vorbeați, glumeați cu ceilalți, dar pe mine mă treceați cu vederea, era clar că-i preferați pe elevii foarte buni, Andra, Silviu, Mioara, Daniel, Mariana... iar eu nu mă număram printre ei.

Între timp, dădusem alarmă în memorie și se aprinsese un bec orbitor.

– O clipă numai, dragul meu! Cred că se poate explica această impresie a dumitale! Ia să vedem: nu-i așa că stătea în banca a cincea de la fereastră, în clasa din colț de la parter?

Fostul meu elev încuviințează:

– Acolo stăteam.

Surâd ușor și îi zic rar:

– Și cum crezi că așa fi putut fi agreabil cu dumneata, când lipseai foarte mult?... Uneori, săptămâni și luni la rând! Când veneai, trebuia să-ți pun note pentru tot trimestrul!...

– Am avut fel de fel de probleme! recunoaște abătut.

– Îmi pare bine că le-ai rezolvat!

– Îmi pare bine că le-ai rezolvat!
 – O fostă colegă, acum prietenă a mea, care a terminat Psihologie, mi-a spus că ura mea pentru dumneavoastră era o formă de admirație și de părere de rău, ca și dorința mea de a fi prezent și remarcat la lecție. Iar acum îi dau dreptate!

– Bune observații și încă e loc de înțeles mai bine! Oricum, îmi pare bine că ai ajuns la sentimente mai bune.

Ne-am despărțit, promițându-ne să ne întâlnim la o cafea.

IMPRESII ȘI RECOMANDĂRI

Într-una dintre ultimele ore la clasele a opta, le solicitam elevilor să-și spună opiniile despre felul cum au decurs lecțiile de-a lungul anilor. Puteau păstra anonimatul, așadar să nu semneze respectivele observații, tocmai pentru a fi sinceri. Ideea le plăcea și scriau fără niciun fel de reținere. După aceea, parcurgeam lucrările și le comentam cu ei.

– Cei mai mulți dintre dumneavoastră apreciați ca plăcute și interesante orele de limba română, dar sunt și observații care merită discuție. De exemplu, careva nu-i mulțumit că vorbesc încet...

– Așa-i, dom' profesor, din ultima bancă abia se aude ce spuneți!

I se alătură voci aprobatoare.

– Din cauza aceasta trebuie să facem li-niște perfectă!

– Ei, vezi?! De-asta vorbesc încet!

– Ia uite ce șmecherie! exclamă Stelică. La asta nu m-am gândit!

– Mai mulți mi-au reproșat că pun note mici, reiau discuția.

– Țasta-i adevărul! Puneți cele mai mici note dintre toți profesorii!

– Poate că aveți dreptate, dar sunt note corecte. Despre asta nu ați spus nimic. Și apoi, la limba română dați examen de admitere la liceu. Din câte știu eu, de-a lungul anilor, elevii mei au luat note la examen în preajma mediilor școlare, ceea ce este foarte important. Dacă vă dau note mari și la examen sunteți tufe de Veneția, nu ar fi deloc bine...

Să trecem mai departe, iată ce scrie altcineva: Îmi plac foarte mult orele de limba română fiindcă ne spuneți povești interesante, dar mă și enervează foarte tare, pentru că vă opriți în punctul culminant!

– Eu am scris aceasta, recunoaște Mihai.

– Și ce ai făcut la nervii pe care îi aveai?

– De mai multe ori am mers la bibliotecă și am citit cărțile. Unele mi-au plăcut în mod deosebit.

– Înseamnă că ai investit nervii în modul cel mai bun!...

Unul scria că nu-i conveneau deloc momentele când le făceam morală că nu s-au pregătit corespunzător, sau după ce le puneam o notă mică.

Îi întreb:

– Mai țineți minte ce vă spuneam?

Răspunsuri rapide:

– Să fim serioși!

– Să ne pregătim!

– Să fim atenți!

– Să fim responsabili!...

Îi opresc:

– Bag seama că nu vă spuneam lucruri nefolositoare, grave sau imposibile!

Cei mai mulți sunt de acord. Se ridică Alina:

– Dar dumneavoastră cum apreciați orele cu noi? Ce fel de elevi ați vrea să aveți?

Stau puțin pe gânduri și apoi formulez:

– Mie îmi plac elevii care pun întrebări, fiindcă asta arată că sunt prezenți, că nu sunt legume care au deprins vorbirea numai ca pe un reflex!... Cei mai mulți dintre voi sunt astfel de elevi. Vă urez succes pe ramură și în activitatea voastră viitoare!

Căsătoria de nisip

Marian Enache

Pentru prima dată în Delta Dunării, la ru-dele soției, la Crișan. Ducu, soția mea, este un amestec etnic pe care nu îl poți înțelege decât dacă știi istorie. Mama ei este născută la Sfântu Gheorghe, rod al iubirii dintre o frumoasă rusoaică din Ucraina, cu pomeții obrazilor ridicați și cu un contur desăvârșit al feței, încă se vedea și la bătrânețe ce femeie frumoasă a fost, al cărei arbore genealogic duce până departe în Rusia, și tatăl, ale cărui rădăcini nu prea le știe nimeni, s-a trezit acolo în Deltă, un om înalt, uscat, cu mâini mari, noduroase, însă cu niște ochi frumoși albaștri, foarte priceput în ale pescuitului.

Nefiresc este că tatăl soției mele este oltean, din Ocnele Mari, a făcut comerț în perioada interbelică, se deplasa împreună cu tatăl său cu căruța între Râmnicu Vâlcea și Sibiu, ducea porumb de la șes la munte, aducea cartofi din Ardeal la șes. Un fel de troc cu profit la ambele capete.

Cum de a ajuns acesta să se căsătorească cu o dobrogeancă a rămas pentru mine mult timp un mister. L-am aflat târziu, din întâmplare. A fost dus obligat să taie stuf în Deltă pentru vreo doi ani, după ce i-au găsit ascunși în podul casei, la Stabilizare, saci de bani, un munte de bani. Nu au mai fost buni de nimic, însă tot a fost considerat chiabur, dușman al poporului.

În arșița din Deltă, s-a îndrăgostit de Ea și, cum a scăpat de la închisoare, s-a și însurat, să fie sigur că nu i-o fură altul, pentru că era frumoasă, subțire, înaltă, cu niște ochi verzi-albaștri nemai-întâlniți.

După aproape o zi de mers cu vaporul, am ajuns la Crișan la apus, am coborât pe ponton cu mare greutate, mulți oameni, o aglomerație pestriță, cu multe sacoșe, bagaje de toate felurile, un amalgam de culori, vârste, etnii și mirosuri. Doar soarele sângeriu, în depărtare, o pată peste linia orizontului, îmi amintea că pășesc pe un tă-

râm nou ce trebuie explorat.

Ne-au așteptat la vapor unchiul Vanea, cu o copilă de vreo zece ani, nu mai mult, nepoata lui.

- Ce faci, Nicolae? Nu te-am mai văzut de o căruță de ani... Asta este fata aia mai mică? Aha, da, mi-aduc aminte că îi spuneam Prințesa, era tare mofturoasă și simandicoasă.

- Da, răspunde Nicolae, socrul meu. Ai dreptate. Iar asta este soțul, adică eu și copilul lor.

Ajungem acasă la unchiul Vanea și bucuria revederii cu toată familia, soția și copiii, continuă până noaptea târziu, stropită bineînțeles cu tărie, pește gătit în vreo șapte feluri, marinat, scordolea cu pește uscat pe sârmă la vânt, afumat, proaspăt în ciorbă, prăjit în ulei sau pe plită, și la urmă bere, de mi-am zis: dacă mâine dimineață mă trezesc și mă ridic din pat este mare minune.

Peste noapte, însă, berea mi-a adus aminte că trebuie să fac o vizită afară din casă. Am pășit pe întuneric, să nu deranjez, noroc de o lună mare, cât roata carului, bătând în semiîntuneric clanțele ușilor, deschid ușa de la intrare, spre nenorocul meu, Lisa, cățeaua cea rea a unchiului Vanea, dormea întinsă pe prag. Închid cu viteză ușa și mă întorc în pat. Acum ce fac? Cum voi ieși afară? Până dimineață mai sunt câteva ore bune. Găsesc o soluție neortodoxă, iartă-mă, nea Vanea, că nu ți-am spus, dar m-am urcat pe fereastră, m-am ținut de drugii de fier și a fost prima și ultima dată în viață când m-am ușurat de la o fereastră. Am dormit, dus, până a doua zi, când am crezut că unul sparge lemne direct în țeasta mea... Unchiul Vanea nu avea nimic, ba, mai mult, mi-a spus să mă grăbesc pentru că vom pleca la Caraorman cu barca, întrebându-mă dacă nu vreau o tărie, să mă dreg. Ferească-mă Dumnezeu dacă mai voiam să văd zare de băutura, decât apă!

În barcă am încăput toată familia, a tras nea Vanea de sfoară de vreo trei ori, a pornit să duduie un motor pe benzină. Ne-a așezat pe fiecare la locul nostru, ca să echilibrăm barca, nu cumva să o răsturnăm, și apoi cu toată viteza înainte, către Caraorman.

Peisaje frumoase se derulau în fața ochilor, îmi spuneam cum de am ratat acest feeric loc, ne-am promis că o dată la doi ani vom veni aici. Un tărâm albastru verzui se deschidea între cele două maluri, o briză ușoară adia și ne bucura în dogoarea soarelui neiertător.

Ajunși la debarcader, am lăsat barca legată de un stâlp de lemn. Am strâns niște fructe dintr-o grădină aflată în apropiere, pe care le-am pus direct într-un căruț pe care l-am tras până la debarcader cu mâinile, de mi-a ieșit toată berea, chiar și sufletul.

Unchiul Vanea spune că trebuie să mergă la niște prieteni, hotărâm ca doar eu să îi însoțesc pe el și pe Paisia, soția lui.

O poartă mare, nouă, de după care se zărește o casă mare, gospodărească. Batem la poartă, iese un bătrânel rotofei, mic de statură, cu o ceafă groasă, trezit din somnul de după amiază. Se mișcă sprinten să ne deschidă. Din urmă strigă la nevastă-sa să iasă din casă și să aducă ceva de ale gurii. Dispar amândoi, după ce ne așază la o masă mare, la umbra unui dud imens, mai vechi decât bătrânelul, cred eu. Nea Vanea îmi explică că pe bătrân îl cheamă Alioșa și e tare de treabă.

Apare nevastă-sa prima, cu un platou mare, pe care a așezat în grabă brânză de oi, ceapă și niște roșii. Alioșa vine și el, bucuros, ținând într-o mână o sticlă mare de vin, de doi litri, aburindă, cu nisip pe ea. O spală aruncând apă pe ea cu o cană albă, luată dintr-o găleată aflată la îndemână.

- Noroc și bine ați venit! zice Alioșa, ridicând cu repeziciune paharul și grăbindu-se să dea noroc cu ceilalți, îi era sete cum se vede, după somnul chinuit, pe căldura aceea dogoritoare.

- Noroc, răspundem și noi și ciocnim dezorganizat, încrucișat, cum o fi, numai să ne astâmpărăm setea.

- Pofțiți, luați și brânză de oi, e proaspătă, numai îndulcită puțin în sare... Dar pofțiți și dumneavoastră, aveți curaj, de unde sunteți de loc? sunt întrebat.

- Din Galați, răspund, puțin timorat și îngrijorat să nu fiu descoperit că nu spun adevărul... Mi-o taie nea Vanea, vizibil afectat, când nu mă așteptam, și zice:

- Stă la Galați, dar este moldovean, dintr-un sat din Vaslui.

- Da, așa este, răspund... Dar sunt de la treisprezece ani la Galați, în fine..., am încercat eu să dreg busuiocul.

Toarnă iar o serie de vin alb, rece, un muscat cu aromă dulceagă. Și iarăși ciocnim cu bucurie, râdem la toate glumele spuse de bătrânelul gazdă.

Alioșa nu se lasă, și iarăși mă tachinează:

- Păi, eu nu prea cred că ești moldovean, Vanea, nici pe tine nu te cred, nu vezi ce frumos e și cât de frumos vorbește, moldovenii nu sunt așa... Eu, bucuros că sunt apreciat, mai beau un pahar de vin alb, rece.

Dintr-odată, Alioșa, pe care îl văzusem că ar vrea să spună ceva, dar încă își pregătea vorbele, îmi zice:

- Tinere, îmi place de tine, ești chipeș și isteț, noi avem o singură fată la București. Una singură. Dacă accepți să te însori cu ea, ai două sute de oi din prima, un ARO, și vă ajut să vă luați și apartament în Tulcea, să fiți mai aproape. Ce zici?

Nu zic nimic și rămân mut în fața lor, mă gândeam dacă sunt în vis sau realitate, ori că am băut prea mult, nea Vanea și nevastă-sa izbucnesc în hohote de râs, eu continui mai departe rolul, Alioșa întreabă de ce râdem. Îi explică nea Vanea că sunt însurat și că la debarcader se află soția și puștiul de nouă ani. Izbucnim în hohote de râs, Alioșa vizibil afectat de gafa comisă, mai toarnă un rând din muscatul dulceag...

La despărțire, în poartă, îmi strânge mâna tare, nu îmi dă drumul ceva timp și îmi șoptește:

- Ce bine ar fi fost să nu fie adevărat! Ce bine!...

Apoi îmi sloboade, cu un gest rapid, mâna din strânsoare.

Între două lumi

Neta Muscă-Ionică

Născut și crescut în îmbrățișarea liniștită a peisajului plin de splendoare al satului meu ascuns printre dealurile semirotunde, simțeam pulsul pământului sub picioare și șoapta vântului alintând grădinile și câmpurile. Îmi iubeam locul natal, părinții, frații mai mici și bunicii, care mă adorau. Eram fericit, mă simțeam iubit, protejat și trăiam fără griji, cum trăiește bobul de grâu în spicul auriu.

După terminarea școlii generale, părinții mei au decis să mă trimită la o școală în oraș, un loc străin, glacial, aglomerat și gălăgios, iar lumea mea frumoasă a devenit o nebuloasă. Despărțit de îmbrățișarea caldă a satului meu plin de viață, culoare și lumină, m-am trezit în derivă, într-o mare de chipuri necunoscute și priveliști străine. Imaginile și sunetele căminului drag au fost înlocuite de pereții reci și holurile sterile ale internatului, o lume depărtată de pașiștele luminate de soare și de râsul în cascadă al copilăriei mele dulci.

În prima zi, m-am gândit că totul e un vis urât, pe care mintea mea l-a creat pentru a se juca. Dar, când noaptea a început să-și hârâie pașii grei prin camerele urâte, cu paturi înguste din metal, în care copiii adormeau cu ochii îmbrățișați de lacrimi și dor, am știut că asta e noua mea realitate. Mintea mea devenise un vârtej de emoții, incertitudine, teamă și dor cumplit. Pe cerul inimii mele muriseră soarele și luna, se stinseseră toate stelele, iar un vânt aspru îl colinda, croind poteci largi.

Într-o zi, am mers în parcul de lângă școală, unde soarele strălucea, păsările ciripeau și mame fericite își plimbau copiii de mână prin acest septembrie candid. Vântul jucăuș se strecura printre copaci, adunând frunze în pumnii săi străvezii, după care le arunca într-o explozie de fericire, iar ele în ultimul lor zbor păreau fluturi aurii, spre deliciul copiilor, care alergau să-i prindă. Norii, orbitor de albi, înfloreau sau se destrămau în mii de petale inocente, amintindu-mi dureros de energia și prospețimea satului, care în oraș lipseau cu desăvârșire. Un dor sfâșietor mi-a zguduit ființa și am înțeles că nu mai pot trăi aici. Mă chemau stăruitor dealurile mele dragi și doream să cutreier iar satul, să ascult păsările, să cânt, să alerg frenetic printre copacii înlănțuiți ai pădurii, să scriu poezii la picioarele unui copac, pe patul moale din frunziș. Spre finalul zilei, când soarele emoționat va încerca să atingă umerii serii, așezându-i la picioare drept ofrandă o mare de culori, să stau extaziat pe malul lacului limpede, în care cerul își va admira frumusețea. Să plec spre casă, cu sufletul bătând din palme, când soarele va luneca în brațele serii.

M-am așezat pe o bancă și am început să scriu cu înfrigurare:

„Mamă, Raiul meu pierdut!

Mama mea dragă, te îmbrățișez cu infinită iubire, pe tine și pe toți cei dragi inimii mele. Îmbrățișez casa, grădina, salcâmi, câmpurile, râul, norii și soarele, acel întreg paradis după care inima mea tânjește la fiecare murmur al său. Un dor aprig a săpat caverne în inima mea și ele se extind în fiecare zi, provocându-mi dureri incomensurabile. Kilometrii care mă despart de tine îmi par ani lumină și uneori cred că n-o să te mai văd niciodată, dulcele meu Rai! Am obosit, parcă nu mai pot ține vâslele vieții în mâinile mele mici și fine ca mătasea, moștenite de la tine, Raiul meu pierdut! Ne-ai învățat să fim plini de compasiune, iubitori, să fim curați cu mintea și inima, dar colegii mei se bat, vorbesc urât, sunt furioși și invidioși; un aspect nou și înfricoșător al vieții, de care nu ne-ai amintit niciodată. Am trăit într-o lume caldă, frumoasă, plină de lumină și iubire, în care fiecare se armoniza cu sine, cu cei din jurul lui, cu Cerul și Pământul. În acel tărâm fascinant mă credeam unit cu toate minunile lumii, simțind că sunt un mic soare în devenire, dar acum lumina mi se stinge...

Când colegii mei dorm, eu mă gândesc că am greșit față de voi și poate din această cauză sunt aici. Uneori mă trimiteai la bunicul cu treburi și eu uitam să mai vin acasă până seara, alteori îi lăsăm pe frații mai mici să muncească și eu, tolănit în marea de smarald a pajiștii, cu un fir de păpădie între degete, îi numărăm extaziat razele de soare. În fiecare zi simt cum mă pierd, iar voi îmi alunecați din brațele inimii mele. Mă plimb uneori pe faleza Dunării, în acest loc frumos și proaspăt, vă revăd cu ochii amintirii și dorul mă îndeamnă să pășesc în unda sunătoare, să dorm, să uit... Alung imediat aceste gânduri întunecate, fără a gusta din dulceața lor viclană, pentru că tu m-ai învățat să prețuiesc viața, să-i ascult respirația, să merit acest dar suprem și să fiu o lumină pentru mine și semenii mei. Mă opresc aici, cerneala lacrimilor a secat din călimara inimii și penița stiloului sfâșie emoționată foaia, într-un scâncet dureros.

Fiul tău iubit, Nicu”

Ajuns la autogară mai devreme, m-am așezat pe o bancă, lângă un bătrân care vindea fluiere. După ce am dat scrisoarea unui consătean, am cumpărat unul din lemn de trandafir și l-am rugat pe vânzător să mă învețe să cânt. Uluit de sunetele fascinante care ieșeau din interiorul lui, simțeam că mă luase iar în brațe soarele copilăriei mele!

Se înseseră, agitația călătorilor se topise, ultimul autobuz plecase și ochii sufletului meu plângeau de bucuria descoperirii noii mele pasiuni. Dar sunetele magice care explodaseră din contactul buzelor mele cu lemnul parfumat îmi crescuseră dorul de casă, care devenise de nesuportat. M-am ridicat și am luat-o la fugă spre gară, cu speranța că voi găsi poate un tren, care mă va duce într-un sat apropiat, după care voi merge pe jos. „La miezul nopții voi fi acasă!” mi-am spus fericit.

Ajuns acasă, o liniște vie își plimba tainic pașii prin curte, urzind vise la lumina lunii și am început să dezleg un cântec duios din fluier care se împletea pe sub ferestre, îmbogățind clipele onirice.

Întreaga toamnă și iarnă, am făcut călătorii lungi, înapoi, acasă, străbătând nenumărați kilometri, ignorând pericolele, prin pădurile acoperite de ger și prin văile înzăpezite, strecurându-mă ca o nălucă prin trupul întunericului, care îmi devenise prieten.

Uneori se auzeau urletele lupilor, rostogolindu-se fantomatic printre copacii împovărați de albul abundent, dar plânsul sufletului meu era mai puternic.

Fiecare pas pe care l-am făcut a fost o punte între două lumi: liniștea rurală a creșterii mele și haosul citadin.

Mama, o femeie deosebită, cu sufletul frumos șlefuit de bucuriile simple, cu o credință neclintită în Dumnezeu și în puterea educației, a urmărit lupta mea cu inima grea. Văzând aceasta, m-am hotărât să nu mă pierd în acea tranziție și, odată ce săptămânile deveneau luni, o transformare începea să aibă loc. În mijlocul haosului și al incertitudinii, un sentiment de rezistență a început să înflorească în sufletul meu, ca o floare delicată care împinge tenace prin crăpăturile unui zid de piatră.

Mi-am găsit mângâierea în momentele liniștite de reflecție, care mi-au permis să-mi reconectez esența celui care am fost, cu cel care aș putea deveni. Starea mea de spirit a trecut de la una de frământare, la una de determinare liniștită. Am îmbrățișat provocările pe care le aveam în față, știind că fiecare obstacol e o piatră de temelie pe calea spre autodescoperire și creștere. Am înțeles că tot acest zbucium a fost necesar și că rolul acestuia a fost ca eu să învăț să accept cu seninătate tot ceea ce îmi oferă cu mărinimie Viața.

În vasta întindere a internatului, departe de satul meu luminos, o nouă lume aștepta să fie explorată, un nou sine aștepta să iasă din umbrele trecutului.

Sunetul fluierului a fost începutul miracolului care m-a făcut să mă conectez la noua realitate și să-mi pot spune iar, cuprins de o bucurie indescritibilă: „Sunt o mică lumină a lumii!”.

Puterea credinței

În căsuța din Movilei, nicio rază nu se-arată,
Geamul este numai floare, soba este înghețată.
Bătrânelul intră-n grabă: „Gerul ăsta parcă taie!”
Se așază-ncet pe-un scaun, bucuros că e-n odaie.

Pune tacticos pe masă ce-a luat de la cantină:
Două porții de fasole și o pungă de făină.
Scoate-apoi din geanta veche niște lemne și reviste;
E bolnavă iar nevasta, fără foc n-o să reziste.

De trei zile o-ngrijește și așteaptă să-și revină;
I-a luat o portocală, Saridon și Aspirină.
Și-ar dori să-i facă ceaiul preferat odinioară -
Cu lămâie, multă miere și c-un praf de scorțișoară...

„Tristă-i viața, tristă, Doamne, nu mai știm de viitor,
Sărăcia ni-i stăpână și durerea slujitor!”
Sub icoană-ngenunchează, ia din candelă putere;
Își privește lung consoarta și se roagă în tăcere.

Seri de iarnă

O idee-ncărunțită, cu veșmânt de poezie,
S-a oprit în tocul care hotărâse să o scrie.
Ea suna ca o poveste spusă într-un ceas de seară
De bunici cu chipuri ninse, sub luminile de ceară.

Un opaiț sau o lampă, alteori o lumânare,
Cu privire albăstruie sfârtecau umbre barbare.
Lângă sobă, pisicuța, pe un preș țesut de buna,
Adormea visând doar șoareci și torcea, torcea întruna.

Soba radia căldură, lemnele trosneau voioase,
Flăcările-n dans năvalnic se-nălțau misterioase.
Plita-mbrățișa arome ce curgeau ca niște șoapte,
Din cuptor ieșeau alene aburi dulci de mere coapte.

Pe un balansoar, bunica împletea ciorap, mănușă,
Iar bunicu'-și lăsa cartea și privirea-i jucăușă
Ne-mbia să-i fim alături. Fără a mai sta pe gânduri,
Ne zâmbea ușor complice și-ncepea ca-n alte rânduri

O poveste de pe timpuri, cu prințese și cu zâne,
Cu palate-orientale și frumoasele cadâne;
Feți Frumoși pe cai cu áripi și Ilene Cosânzene,
Vrăjitoare felurite și făpturi nepământene.

Împărați de pe tărâmburi cu pădurile virgine
Sau eroi strigând dreptatea când sfârșeau sub ghilotine.
Despre ape fermecate, vietăți nemuritoare,
Insulițe renumite prin comori ispititoare;

Marinari atrași în noapte de dulci glasuri de sirene
Le priveau săltând pe valuri și zâmbind printre refrene.
Lupte duse cu pirații, căpitani salvând corăbii,
Domnitori lipsiți de teamă și dușmani sfârșind sub săbii...

Tot așa, seară de seară, ascultam povești bizare,
Cu eroi din alte vremuri și-i iubeam pe fiecare,
Dar cu mare nerăbdare, ca o dulce ispitire,
Așteptam să povestească din bogata lui trăire.

Întâmplări adevărate cu flăcăi la vânătoare,
Despre ursul cel puternic ce-a sfârșit în trecătoare;
De întrecerea cu roibii pe poteci dosite-n iarbă
Sau de iapa năvălășă care l-a lovit în barbă.

De o iarnă nemiloasă petrecută-n vârf de munte
Și de piedici felurite câte-au trebuit să-nfrunte.
Despre rana căprioarei sau de-un mânz adus acasă
Într-o iarnă cu nămeții pân' la streășină de casă...

Ascultam fără suflare glasu-n curgere blajină,
Printre zâmbete sau lacrimi ne purta ca apa lină.
Ne doream să fim eroii ce puteau să ne uimească,
Iar bunicul să nu tacă, noaptea să nu se sfârșească...

Stau la geam, privesc ninsoarea și în tâmpilele albite
Viscolesc iarăși fiorii amintirii nesfârșite.
Mai trăiesc și-acum din vraja clipelor demult apuse
Și gândesc spre ierni în care au rămas povești nespuse.

Darul de Crăciun

Părinții Alinei plecaseră în altă țară pentru o perioadă determinată de un an. Elevă în clasa a patra, ea a rămas în grija străbunicii, Elena. Era cuminte, silitoare și se înțelegea foarte bine cu bătrâna. Aveau program bine stabilit, orele de muncă alternau cu cele de relaxare.

Într-o seară de ianuarie, terminându-și temele, s-a apropiat de fereastră și urmărea balletul fulgilor prin aer. Toate anotimpurile îi erau dragi, dar iarna avea pentru ea ceva aparte. Rezonau. Zilele în care ninge, stătea mult pe afară, îi plăcea să simtă pulsul iernii, prin acei fulgi diamantini parcă o îmbrățișau îngerii luminii, simțea că îi pătrunde în suflet lumina. Frigul de afară o încălzea, strecurându-i o liniște divină în fiecare fibră. Alerga fericită prin zăpada pufoasă și se simțea iubită.

- Bunico, știi că îmi place mult să te ascult spunându-mi povești, dar nu-mi amintesc să-mi fi spus una despre iarnă, a spus Alina. Poate fi cu zmei, cu zâne, cu palate nemaivăzute, poate fi și una reală, din timpuri de demult. Ori ce, dar să fie și iarna unul dintre personaje.

După câteva minute de tăcere, ușor gârbovită, străbunica s-a ridicat alene, a deschis un sertar din care a scos o fotografie veche, aproape îngălbenită de timp și a privit-o îngândurată.

- Ce fată frumoasă! a exclamat copila, aruncând o privire spre fotografie.

O tânără plăcută, cu părul căzând pe umeri în valuri grele, negre ca noaptea, îmbrăcată în ținută de epocă, de culoarea granatului, cu eșarfă fină la gât și botine negre stătea dreaptă pe un cal mare, alb. Era cu adevărat o imagine de poveste.

- Așa frumoasă erai! continuă ea, înțelegând cine era fata de pe cal.

Bătrâna era emoționată, iubirea de pes-

te timp năvălise în toate gândurile, animându-i sufletul. Își amintea cât de dragi îi erau ei caii, de la tatăl ei moștenise acea pasiune. Nici nu mergea încă bine în picioare, dar pe cal stătea dreaptă, fericită, sprijinită cu o mână de tatăl ei și suferea când trebuia să coboare. Era un armăsar alb, blând, dar puternic și, fiind iute, fusese numit Fulger. „Doar eu și Ștefan cel Mare am avut asemenea cal!” se mândrea tatăl.

Dimineața, încântată, îl privea cum stătea cuminte la înhămat și, nechezând ușor spre ea, uita că nu-și împlinise somnul. Urca în căruță, se pitea sub o păturică și îi asculta pașii, apoi, glasul roților. Fiind mereu alături de tatăl ei, învățase de mică ce era truda pâinii, începând de la arat. De copilă știa ogorul, străbătându-l de la un capăt la celălalt.

Câtă libertate simțea atunci când alerga prin lanul de floarea soarelui, chiar dacă uneori se lovea de tulpinile aspre, cu câtă dragoste privea acea floare pe care o adora! Spunea că cerul avea un singur soare, dar ea avea mii și îi putea îmbrățișa. Și-a amintit brusc de o seară în care venea de la câmp cu tatăl ei, să fi avut în jur de șase ani... Aveau căruța plină cu „turte” de floarea soarelui, uscate. Tot timpul cât tatăl ei le-a adunat și a umplut tot spațiul din căruță, ea s-a plimbat tristă și tăcută. Când au pornit spre casă, soarele scăpătase la orizont, cerul încă mai era împodobit cu nuanțele cele mai captivante, dar ea nu mai admira nimic. Așezată lângă tatăl ei, urmărea picioarele lui Fulger și tăcea.

- Ce este cu tine, nu ai spus nimic de atâta timp? o întrebă el îngrijorat.

A tăcut îndelung și într-un târziu răspunse:

- Am suferit mult astăzi când am văzut că florile au murit. Le iubeam atât de mult! Am luat una în mână și am găsit doar urma petalelor care râdeau în galben în fiecare zi, înseninându-ne privirea. Nici parfumul nu mai este același. Tu le vei da oilor să le mănânce...

- De asta erai tristă, micuța mea? Vom semăna la primăvară din nou și te vei putea bucura din plin de frumusețea lor...

- Da, dar acestea au murit pentru totdeauna! a șoptit îndurerată.

Era îndrăgostită și de cântecul holdei care valsa sub adierea blândă a vântului, îi plăcea să-și plimbe mâna pe creștetul spicelor date în pârg. Printre acele firișoare pline de rod, se simțea împlinită când privea amurgul, alternanța culorilor. „Vedeți, și cerul are macii lui, dar tot voi rămâneți cele mai delicate flori!” le șoptea ea macilor care se îmbujorau mai tare în fața acelei declarații inocente.

Bucuria ei cea mai mare era atunci când își însoțea la grajd părintele și îl urmărea cum îngrijea cu reală dăruire calul. În mâna dreaptă ținea peria cu care îi peria ușor întreg corpul, iar în urmă își lăsa mâna stângă să alunece pe părul curat, strălucitor. Acea mângâiere care îi dădea siguranță animalului că era iubit cu tot sufletul. Cu câtă plăcere îi peria la final coama lungă și bogată! Copila se uita și în ochii lui Fulger; se

putea citi lesne în ei că era fascinat de grija și iubirea care i se arătau.

Își admira tatăl atunci când îl înșeaua și pornea călare. Orice sătean întâlnit în cale se oprea și privea cu interes, chiar cu uimire de multe ori. Când galopa, era o plăcere să-l privești, era magnific! Impunător, cu picioare lungi și puternice, agil, emana rafinament. Copila îi urmărea până când se pierdeau în zare și aștepta nerăbdătoare să se întoarcă.

Cu ochii plini de lacrimile ivite de undeva din trecut, Elena uită de Fulger și, privind încă o dată spre ea, adolescentă, călare pe Crivăț, își începu rar povestea:

- Îmi aduc și acum aminte... Aveam zece ani... Era seara de Ajun. Ninsese câteva zile întruna, nici nu mai știu câte. Nămeții ajungeau până la streșini, gardul nu se mai vedea, era acoperit cu zăpadă totul. Curtea era o mare vălurind în alb, copacii în straie imaculate păreau desprinși din povești. Puține colinde s-au mai auzit în acea iarnă, copiii nu se puteau avânta prin zăpada care acoperise toate ulițele, iar un ger năprasnic nu se mai potolea. Crivățul părea mai intens ca niciodată. Să stau pe afară în asemenea condiții îmi era aproape imposibil, dar eram foarte motivată.

Toată ziua, împreună cu tata și cu bunicul am stat doar la grajd, lângă Crista care de dimineață era în travaliu. Spre seară, după ore întregi de chin, în ultim efort, iapa a adus pe lume un mânz... aproape mort. Acela trebuia să fie cadoul meu de Crăciun.

Am plâns mult, am ieșit afară și nu am mai simțit gerul năprasnic, nu am simțit că lacrimile îmi înghețau pe loc pe obraji înroșiți. Îl așteptam pe unchiul Gheorghe despre care se spunea că era cel mai priceput la cai în tot satul. Am simțit bisturiul durerii sfâșiindu-mi sufletul de copil când mi-a spus că nu erau speranțe să supraviețuiască. „Am făcut tot ce era posibil, dar nu cred că va trăi” mi-a spus, încercând să mă consoleze. Nu am fost de acord cu el și i-am spus că eu eram sigură că mânzul așteptat va trăi. Fiind lovită de vântul năprasnic, l-am și boțezat. „Crivăț se va numi și va trăi!” repetam eu doar pentru mine.

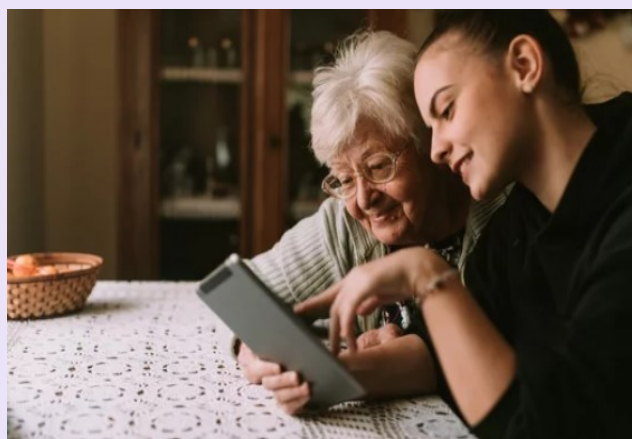
Era noaptea târziu, eram foarte obosită, dar am refuzat să merg în casă. Mi-a încropit tata un pat acolo, lângă el. A adus blănuri de oaie pentru amândoi. Trei zile și trei nopți, unchiul a făcut tot ce considera că îl putea ajuta, chiar era uimit că mai trăia. Îl priveam îndurerată, vorbeam continuu cu el, nu voiam să accept că ar putea muri. Îi țineam capul pe brațe, îi mângâiam trupul plâpând, alb ca neaua și îl rugam să se ridice. Ca și cum m-ar fi auzit, tresărea din când în când. Asta mă făcea să cred că mă auzea, că mă înțelegea și continuam să-i vorbesc. Asemenea mie, și Crista suspina îndurerată.

În ziua a treia de Crăciun, când crivățul încetase și un soare auriu strălucea pe cerul de un albastru sticlos, minunea s-a întâmplat. Ca și cum nimic nu fusese sub semnul imposibilului, mânzul a deschis ochii mari, m-a privit și brusc s-a ridicat, răsturnându-mă pe mine prin paie. Dumnezeu îmi ascultase rugăciunile de trei zile și trei nopți și mi l-a redat pe Crivăț.

Peste ani, mânzul meu a devenit unul dintre cei mai frumoși și puternici cai din sat. Era tot ce visasem cu șase ani în urmă. Petreceam foarte mult timp împreună, ne știa satul întreg. Când plecam călare pe el spre câmpie sau spre pădure, toți ne admirau. Mi se spunea amazo-

na. Pentru că plecasem la oraș pentru a urma cursurile unui liceu, abia așteptam un sfârșit de săptămână să ajung acasă, iar vacanțele erau darul meu dumnezeiesc. Eram cei mai buni prieteni, se bucura enorm când mă revedea. Mergeam pe dealuri, prin vii, peste ape, prin zăvoaie, când la trap, când la galop și degustam amândoi bucuria libertății...

Au trecut deceniile pe rând, dar nu am uitat niciodată acest prieten bălan care parcă râde și aici în fotografie. A fost iubirea mea fără de timp. Privindu-l, îmi amintesc de satul în care am trăit această minunată poveste. Mi-aș dori să pot întoarce timpul, să-l regălesc pe tata în prag, așteptându-ne. Avea emoții de fiecare dată când plecam doar eu cu Crivăț. Mi-aș dori să mai fie tata, să mai dormim măcar o noapte ca altădată, sub clar de lună, pe iarba cosită proaspăt, să o revăd în zori pe mama cum ne aștepta cu brânzoaice aburinde și cu laptele fiert.

Bătrânica, doborâtă de amintiri, a tăcut, ștergându-și lacrimile de pe chipul obosit. Un zâmbet fugar a tresărit pe buzele întredeschise, probabil că îi zâmbea amintirii dosite în suflet. Cu dor de Crivăț și de anii duși în zbor, și-a trecut încetișor palma dreaptă peste fotografie și a rămas tăcută, privind undeva, departe.

Alina, cu lacrimi și ea pe obraz, nu a spus nimic, dorind să nu-i tulbure amintirea. S-a apropiat încet de ea și, îmbrățișând-o cu drag, i-a șoptit:

- Te iubesc, bunicuțo, și îl iubesc și pe Crivăț...

Visuri și visări în poezia „Miorița” de Nicolae Labiș

Prof. dr. Corneliu GOLDU

*„Copiii cresc și unii se despart
De cei ce le-au dat viață prin iubire.
Plecările din tine-n alte lumi
Să nu le iei nicicând drept despărțire”.*

Constantă și impresionantă, una dintre „primele iubiri” ale poetului Nicolae Labiș a fost pasiunea pentru creația populară, admirația față de capodopera baladei românești „Miorița”.

Poezia cu același titlu a apărut în 1955, ca evocare subiectivă a unui „cântec dureros și drag”, sau „dureros de drag”, cum ar fi scris Eminescu. Conține șapte catrene încadrate simetric de alte două, într-un cântec trist și luminos. „Fluierele de la cap sunt ca o troiță în bătaia vântului: „Zbuciumat se plânge fluierul de fag”, „Jalea își descântă-n fluierul de os”, „Tremură la stână fluierul de soc”. Sufletul își începe călătoria în timp și spațiu etern „Pe-un picior de plai/ Pe-o gură de rai”. Aripile se înalță ca „Păsărele mii” spre „stele făclii”, regeneratoare prin cântec și lumină.

Oaia năzdrăvană, „laie, bucălaie”, îmbină albul cu negrul, legând lumea terestră, viața, lumina, de lumea de dincolo, a întunericului și a morții. Glasul ei tragic marchează viitorul traseu pe care se va înscrie păstorul ales de destin. Chemarea magică e auzită de „măicuța bătrână, cu brâul de lână”. Ea îl caută cu disperare pe „mândrul ciobănel bătut de noroc”.

Foto: Biblioteca Bassarabescu

„Împietrit și mut”, acesta încearcă să priceapă „neînțelesul grai, plin de jalea unui veac trecut”. Într-un colț înlăcrimat al inimii, el păstrează o vagă amintire paradisiacă a unui cuib de lucru în podul casei unde a copilărit, în inima graiului românesc, în dulcea Bucovina, cu mălini, munți și asfințituri pe acoperișuri de draniță, cu molizi și câduri de oi, cu tihna căprioarelor nevânate.

Mândrul păstor, rățăcit pe drumurile Lizucăi, cutreieră munții Stânișoarei: „Și poate visam, dar cred că priveam...”. Un prâslea ca din poveste, îmbrăcat ca la munte, cu cojoc de miel, cu ochii negri ca mura câmpului luminând obrajii albi ca spuma laptelui, cu mustața deasă ca spicul grâului.

Un copil teribil al unui veac nemilos, Nicolae Labiș (n. 2 dec. 1935 – d. 22 dec. 1956), steaua fulgerată a unei generații de poeți, afirmă convins că „în poezia mea veți intra ca într-un sat de munte, veți vedea întâi neobișnuitul. Veți remarca frumusețea sălbatică a locurilor, iarna, veți simți în nări miros de lupi și de fum; vara, miros de fân și de rășină. Veți intra în firea adâncă a poeziei mele ca în adâncul vieții pătimășe a unui sat de munte”.

Idea preluării și continuării eforturilor creatoare ale unor generații de poeți e subliniată în versurile: „Când moare-un brad, doar sămânța-i mai dăinuie/ Să nască pădurea de mâine din ea”. (Bucurie)

Poet al esențelor tari în „miezul atâtor ravagii”, Labiș rămâne „Subteranul Olimp” cu destin icaric de „albatros ucis” în plin zbor în „lupta cu inerția”.

Vă prezentăm partea a doua a interviului publicat în volumul „*Dr. ing. Octavian COȘOVLIU la opt decenii de viață*”, realizat de doamna prof. univ. dr. ing. Rodica ALEXANDRU, apărut în anul 2007, la Editura Academica.

- **Sunteți membru al mai multor asociații profesionale și președinte al filialei gălățene a unora, dintre care menționez Asociația Generală a Inginerilor din România (AGIR). Vă rugăm să detaliați.**

- Și această preocupare se înscrie în registrul celei privind Școala: m-am simțit totdeauna bine între colegii de profesie, iar atunci când vârsta mi-a amintit că anii trec am început a strânge în jurul meu colegi, de-o vârstă cu mine, sau chiar mult mai..., însă am întins lațul mai ales asupra celor tineri, căutând să le descopăr frumusețea unor realizări de excepție în domeniu, adunându-i în cadrul unor asociații de profil sau chiar al unei asociații generale de corp cum este AGIR. Aici, împreună cu câțiva colegi mai inimoși (nu cardiopați!) încercăm să oferim periodic, membrilor și colegilor noștri de diferite laturi ingierești, câte o porție de tehnică, mai mult sau mai puțin avansată, ceea ce permite fiecăruia dintre noi câte o intervenție cu contribuții – de cele mai multe ori – deosebit de interesante.

- **Sunteți membru al Comisiei Monumentelor Istorice, în cadrul căreia aveți o intensă activitate. Vreți să detaliați realizările și proiectele la care colaborați acum?**

- Am lucrat de mulți ani proiecte și expertize tehnice pentru obiective de patrimoniu istoric

sau arheologic. Și aici îmi face o deosebită plăcere să-mi continui preocupările din liceu, când studiam cu pasiune istoria religiilor și în paralel istoria. În egală măsură, mă preocupa și domeniul istoriei construcțiilor, mai ales a celor din țara noastră. Ca preocupări imediate am în lucru expertizarea tehnică a Cetății săsești Drăușeni din județul Brașov, lucrare datând din secolul al XV-lea și care prezintă o mare complexitate, cuprinzând o bazilică din piatră, de dimensiuni impunătoare, ziduri de incintă de cca 200 m lungime, turnuri de apărare ș.a.

- **Ce puteți spune, după o viață profesională de peste cinci decenii, despre profesia ingierească, despre inginerul în construcții și despre etica și deontologia ingierească? Dar despre relațiile dintre ingineri?**

- Există în literatură multe maxime, cugetări sau simple puncte de vedere cu privire la ingineri; cred că rolul inginerului în societatea omenească poate fi definit de răspunsul lui I.C. Brătianu dat la Senat lui Nicolae Iorga, la întrebarea pusă de acesta: ce contribuție ar putea aduce inginerii în Senat? La care răspunsul a fost: „măsura”, Domnule Profesor, „măsura” în toate!”. Pentru astfel de concepție e necesară și o educație pe măsură, în primul rând în plan civic și social și, în egală măsură, în plan profesional.

Inginerul își câștigă valoarea prin aprecierea obținută din valoarea aportului său profesional și social la bunăstarea societății. Nimic nu poate suplini acest aport, absolut obligatoriu pentru cel ce s-a pregătit să devină inginer, așa cum medicul s-a pregătit pentru funcția sa socială. Un aspect tot atât de esențial îl constituie comportarea în cadrul breslei, care trebuie să impună prin exemplul personal de atitudine angajantă, responsabilă și, mai ales, onorantă prin intervenții fără ostentație, respect și apreciere la adresa colegilor și recunoașterea a aportului fiecăruia dintre ei la rezolvarea unor probleme comune. Voi cita aici un exemplu de astfel de comportament: la una dintre lucrările de expertiză tehnică din Capitală la care am fost solicitat, a fost modificată tema funcțională, reprezentând o extindere, pentru care a fost solicitat și profesorul inginer Alexandru Cișmigiu. Acesta a condiționat în scris investitorului acceptul său de acord scris al subsemnatului, deși diferența de valoare profesională nu-l obliga la acest gest! Aștept și de la noile generații de ingineri astfel de exemple!

- Adesea, inginerii sunt apostrofați de ceilalți intelectuali că stau mai rău la nivelul culturii generale. Dumneavoastră sunteți un exemplu viu de excepție. Cum comentați aceasta?

- Nu comentez. „C' est ainsi comme il est!”. Cu privire la ingineri, începând de prin anii 1955-1960

circulă o gamă întreagă de glume privitor la gradul lor de cultură generală, legat, mai ales, de faptul că fostul regim, în dorința de a extinde numărul cadrelor tehnice, a făcut unele concesii la selecția și pregătirea unora dintre ingineri. Aici cred că putem dezlipi noțiunile de „educație” și „instrucție”, în sensul că dacă cel de-al doilea obiectiv a putut fi îndeplinit prin școlarizare, primul a rămas pe seama fiecărui exemplar, care a înțeles că una fără cealaltă nu poate subsista. În acest mod întâlnim astfel de semeni care cunosc bine Legea Hooke, dar pentru care Goethe, Chopin sau Rodin pot fi mărci de țigări sau de automobile! Punctul meu de vedere în această problemă este că fiecare trebuie să se autoevalueze plenar și să încerce să refacă din handicap, după putință!

- O astfel de activitate pluridirecțională nu a exercitat influențe nefavorabile asupra vieții dumneavoastră personale în mijlocul familiei?

- O, da! M-au scos chiar din scurtele perioade de cinci-șase zile de odihnă, după peste un an de muncă, pentru rezolvarea unor probleme ivite pe loc și care nu suportau amânare! A trebuit, de fiecare dată, să răspund! Sunt dator vândut, pentru aceste evenimente, familiei mele și în special înțeleptei și înțelegătoarei mele soții și fiicei mele, cu multe absențe, în scurtele și rarele perioade de relaxare ce mi le-am permis, datorită acestor absențe.

- Aveți o fiică specializată în același domeniu, care va continua crezul profesional, dar care este și talentată la pictură. Cum credeți că se împacă spiritul tehnic cu simțul artistic?

- Fiica mea are o fire reală de artist! Spiritul ei artistic se află în dominanță față de cel tehnic, însă preocupările zilnice o obligă la acordarea priorității acestui din urmă aspect. Aici a reușit să se adapteze și să aplice ceea ce a învățat la școală și din practica de pe șantier. Pot spune că – în multe cazuri – vine cu sugestii interesante și, mai ales, practice. Dragostea ei dintâi rămâne însă arta, pictura, mai ales, căreia îi jertfește, ori de câte ori are ocazia, ore și chiar zile întregi!

- Nu aveți o casă cu curte, locuiți la bloc, deși v-ați născut și ați crescut într-o astfel de casă, la Brăila. Să fie oare pentru confirmarea zicalei „cizmarul nu are ghetă și croitorul nu are haină”?

- Nu, desigur! Visul meu a fost să construiesc un P+1E la Brăila, pe terenul unde se află și acum căsuța în care m-am născut. Am rămas la Galați și...

- Cum apreciați că s-a dezvoltat Galațiul din punct de vedere al construcțiilor înainte și după 1989? Cum s-ar putea face ordine în actualul haos din construcții privind modul de amplasare, tipul construcțiilor, transformările și renovările abuzive, invazia de tot felul peste spațiul verde etc.?

- Cum să vă spun? Are domnul Iliescu un cuvânt: „nostalgicii”, care îi definește pe cei ce jelesc după trecut. Mă feresc să fac parte dintre aceștia. Constat numai că în perioada 1960-1990 s-au realizat în Galați patru mari cartiere, trei poduri mari, un Combinat Siderurgic, mari unități industriale ș.a. comparativ cu perioada 1990-2007 când – ce e drept – s-au realizat unele obiective frumoase, dar puține la număr, multe, foarte multe dughene și construcții în regim parter cu unul sau două nivele, cu destinații de negoț, câteva locuințe particulare de tip vile și s-a început, continuându-se și azi, invazia de construcții pe faleza dinspre Dunăre. Cât despre invazia asupra spațiului verde din oraș, ea a început din 1970 când s-a dispus sacrificarea unei părți din Parcul

central Mihai Eminescu, pentru amplasarea fostului Magazin Modern. Dezvoltarea unui oraș se bazează pe o serie de prevederi conținute în planul „master” pentru sistematizarea de perspectivă, care ține seama de o serie de principii legate direct de specificul orașului, legăturile sale cu rețeaua națională, caracteristicile factorilor naturali și de mediu ș.a. În lipsa unui astfel de plan, dezvoltarea orașului se face mai mult pe baza solicitărilor investitorilor ocazionali. Cât privește modificările foarte frecvente care se aduc construcțiilor, foarte adesea ele sunt aplicate direct de locatari și – în cazul când sunt sesizate ca infracțiune – a fost imaginată o fază de proiectare specială intitulată „intrare în legalitate”, care permite ca acești infractori să iasă cu fața curată, pe baza unor expertize tehnice șubrede, care să preia riscul construcțiilor slăbite prin aceste modificări. Ca soluții de remediere consider:

- elaborarea unui plan „master” de sistematizare de perspectivă pentru următorii 10-15 ani și respectarea sa integrală, fără excepții, la elaborarea autorizațiilor de construcții;

- eliminarea fazei de proiectare „intrarea în legalitate”, care nu este prevăzută în nici un act de reglementare în proiectarea construcțiilor;

- eventuale modificări, neesențiale, dorite de locatari, să facă obiectul unor documentații prealabile, elaborate de arhitecți pentru funcțiune și ingineri pentru structură, documentații care să fie verificate de verificatori atestați de MLPAT, care să fie supuse și verificării proiectantului inițial al structurii și care să aibă și avizul Direcției de Urbanism din Primărie și pe cel al Inspecției de Stat în Construcții.

Cred că astfel vom putea să stăvilim acest haos ce persistă în acest domeniu.

- Ce perspective de dezvoltare are Galațiul, având în vedere regimul său geografico-pedologic și seismic special, pe loess și falie, și încorsetat dinspre E, V și S de trei mari râuri?

- Ceea ce vă pot spune ca inginer, consider că în prezent stăpânim condițiile tehnice de concepție și fundare a construcțiilor pe terenuri cum sunt cele specifice Galațiului și împrejurimilor sale, astfel încât tehnica de construcție nu ar putea să constituie un factor negativ pentru dezvoltarea urbanistică pe oricare din direcții ale punctelor cardinale.

Observăm, însă, că pe cale naturală, dezvoltările ar fi permise numai pe nord și nord-vest, celelalte direcții fiind ocupate de cursuri de ape sau de văi blocate, cum este valea Cătușei. Dintr-un punct de vedere propriu, dezvoltarea prin căi de acces rutiere ar putea reprezenta o soluție spre sud (actualul nucleu al viitorului cartier Siret), altfel nordul și nord-vestul ar rămâne ca singurele direcții convenabile.

- Ce părere aveți, ca profesionist, privind perspectiva conurbației Galați-Brăila? Dar despre cartierul Dimitrie Cantemir?

- Deși viața mea s-a consumat mai mult între aceste două orașe, nu cred – în mod sincer – în perspectiva văzută de cei mulți, prin crearea unei unități urbanistice comune, fie ea și peste 50 de ani sau chiar mai mult. Ele formează, într-adevăr, o aglomerație urbană care însumează cca 700.000 de locuitori, dar ceilalți factori care le separă prezintă, în opinia mea, tot atâtea dificultăți ce ar trebui soluționate prin eforturi care, cel puțin la scara actuală, depășesc resursele ce ar trebui mobilizate pentru rezolvarea lor. Când privește nucleul viitorului cartier Siret-Dimitrie Cantemir, acesta se va dezvolta în timp, până la închegarea unui cartier, cu dotările strict necesare unei locuiri normale, caracteristice apartenenței unei zone urbane.

- Faleza este un punct de maximă atracție a Galațiului. Construcțiile desfășurate acolo sunt expuse unor riscuri speciale?

- Faleza spre Dunăre a orașului este proiectată de colegii de la IPACH – București, în perioada 1959-1960. Ei au prevăzut atât geometria, cât și lucrările de artă inginerescă, pe care le întâlnim acum pe această faleză. Tot ei au fixat, pe baza unui calcul de stabilitate elaborat pe secțiuni, o limită de construibilitate pe platforma superioară a falezei, limită ce a fost respectată până în anul 1990. Ulterior s-a trecut la încălcarea ei, fără a se obține în acest sens un acord de la proiectanți, aceștia fiind dispați la alte unități de proiectare centrale. Specialiștii locali consultați, printre care și subsemnatul, am fost de părere că este necesar, în prealabil, un calcul de stabilitate, care să ia în considerare atât noile încărcări ale platformei superioare, cât și coeficienții geodinamici ai efectelor seismice asupra terenului

care alcătuiește masivul falezei; acest calcul ar putea să ofere un răspuns neechivoc atât asupra limitei de construibilitate actuale, cât și asupra soluțiilor tehnice de fundare a construcțiilor în aceste condiții. În lipsa unui astfel de calcul, strâns cu ușa să dau o soluție, pentru fundarea acestor construcții, am recomandat – numai pentru construcții – o soluție de adâncime pe coloane din beton armat cu fișe de cca 16,00 m, executate prin forare cu tub recuperat de tip Benoto, soluție care a și fost pusă în aplicare. Rămâne nerezolvată, totuși, problema stabilității falezei care, în opinia mea, ar trebui rezolvată pe baza unui calcul de stabilitate.

- Cum apreciați că s-au comportat construcțiile gălățene în timp (ultimii 50 de ani) și la cutremurele majore ale ultimei jumătăți de secol (1977, 1986, 1990)?

- Comportarea construcțiilor din Galați cuprinde mai multe aspecte care nu pot fi abordate într-un cadru ca acesta. Mă voi mărgini să vă subliniez două aspecte pe care le consider esențiale și anume comportarea față de efectele tasărilor neuniforme ale terenului de fundație și comportarea la impactul seismic. Primul aspect preponderent pentru zona Galați-Brăila a făcut ravagii în trecut, din cauza lipsei măsurilor de protecție a construcțiilor realizate până în 1960. Ulterior, datorită aplicării măsurilor de specialitate, aceste efecte s-au mai atenuat. În ceea ce privește efectele seismice, ele s-au manifestat mai accentuat asupra construcțiilor din fondul vechi rămase neprotejate din lipsa consolidărilor structurale.

- Multe zone din oraș suferă de tasări și de creșterea nivelului apei freactice. Cum se vor contracara aceste efecte?

- Sunt deja luate măsuri în acest sens. Nivelul pseudofreatic ce afectează baza masivului de loess pe care este construit orașul este controlat pe întreaga arie a municipiului, prin citiri periodice la puțurile hidrologice de observație, distribuite pe această arie. Pe de altă parte, există o zonă cuprinsă între Grădina Publică și Strada Basarabiei, în care au fost instalate drenuri de interceptie pentru captare și analizare a debitelor colectate zonal.

Rețeaua are, într-o primă etapă, caracter experimental, dar ea va putea fi îmbunătățită și extinsă pe măsură ce rezultatele vor încuraja o astfel de măsură.

- Care sunt personalitățile marcante ale Galațiului pe care le-ați cunoscut în viața dvs. profesională?

- Sunt multe, și cu profiluri deosebit de interesante. Pot menționa aici figuri remarcabile de profesori universitari din Politehnică, profesorii Virgil Moțoc, Simion Popescu, Ioan Rășenescu, Brad Segal, Laerte Serafidis, Nicolae Beșchia, A. Cărbuneanu, Amedeu Orănescu ș.a.m.d. Dintre inginerii mai vechi Victor Preissler, Costin Țintea, Ștefan Bubeneș, Mircea Cioclei, Prete Iorga, Nicolae Nicolau, Mircea Bârjoveanu, arh. Dumitru Eftimiu, arh. Ion Mohor, arh. Perciac, arh. Victor Lissai, ing. Săftoiu Heliodor, ing. Szanta Emilian ș.a.m.d.

- Mari ingineri constructori ai ultimei jumătăți de secol.

- Printre numele mari în lumea construcțiilor, cred că trebuie menționați realizatorii unor lucrări de excepție, cum sunt Mario Salvadori, Pier Luigi Nervi, Eugene Freyssinert, Nicolas Esquilan, Edoardo Torroja, Felix Candela, Paul Robertson, Igor Korovkin.

Dintre inginerii constructori remarcabili din România, în afara unor mari creatori de școală, cum au fost Anghel Saligny, Elie Radu, Ion Ionescu, Aurel Beleș, Gheorghe Emilian Filipescu, îi voi menționa pe cei contemporani: Panait Mazilu, Mircea Mihăilescu, Emil Prager, Mihail Hangan, Constantin Avram, Victor Popescu, Dan Mateescu, Ion Stănculescu, Emil Botea, Hugo Lehr, Radu Prișcu, Alexandru Cișmigiu, Petre Vernescu, Radu Agent, Emilian Țîțaru, ultimii doi fiind de origine gălățeni.

- Puteți nominaliza zece nume de mari ingineri al căror nume e legat de viața Galațiului sau Galați-Brăila?

- Da, cu plăcere. În această galerie îl voi plasa în primul rând pe ing. Anghel Saligny, autorul proiectelor pentru Silozurile de cereale din orașele Brăila (1896) și Galați (1898), ing. Theodor Fa-

ranga, autor al proiectului de canalizare (1902) al orașului Brăila, ing. Ștefan Bălan, președintele Comisiei naționale pentru redresarea orașului Brăila (1954), ing. Victor Preissler, inginer șef la șantierele R.O.G. I și R.O.G. II din Galați, ing. Nicolae Laszlo, ing. Gheorghe Cunițescu-Jianu, autori ai proiectelor de structuri și fundații pentru cartierele Centru și Țiglina din Galați, ing. Ștefan Rădvan și prof. ing. Ion Stănculescu pentru realizarea construcțiilor unicate și a fundațiilor speciale de pe platforma Combinatului Siderurgic din Galați, ing. Costin Țintea pentru execuția Portului Combinatului Siderurgic din Galați și a Docului uscat de la Șantierul Naval Galați, ing. Țîțaru Emilian pentru concepția și proiectarea, împreună cu academicianul Aurel Beleș, consolidării cupolei Pantocrator și respectiv a fundațiilor Catedralei Episcopale din Galați și a Bisericii Sf. Apostoli Petru și Pavel din Brăila. Aș adăuga aici aportul permanent cu studii și soluții de geotehnică al inimoasei ing. Margareta Bălan, șeful atelierului geotehnic din cadrul Institutului de proiectare din Galați, un motor permanent al activității geotehnice în zona Galați-Brăila, care mi-a fost o colaboratoare neclintită și competentă de peste 45 de ani.

- Cum apreciați legătura constructor-arhitect?

- Dintre cei trei factori contribuenți la realizarea investiției, executantul este cel care finalizează lucrările și asigură întreținerea lor pe parcursul exploatarei; din acest motiv, legătura sa cu proiectantul trebuie să fie permanentă și nemijlocită în scopul lămuririi operative a eventualelor inadvertențe. Dacă realmente lucrurile se petrec așa sau nu este în funcție de modul cum fiecare dintre părți înțelege să poarte relațiile cu partenerul său. În ceea ce privește clientul, (în relațiile create pentru realizarea investiției, clientul este denumit „investitor” atunci când finanțează investiția și respectiv „beneficiar” atunci când, după realizarea ei, devine utilizatorul ei), legătura sa cu executantul constructor se realizează prin dirigintele de șantier, care urmărește direct realizările de pe șantier. Și aici legăturile depind într-o bună măsură de înțelegerea reciprocă, însă în orice caz baza o constituie respectarea legii și încadrarea în normele de respectare a calității, potrivit prevederilor tehnice de profil.

Anghel Saligny și podul său de la Cernavodă

Violeta Ionescu

După alipirea Dobrogei de România (1878), a fost nevoie de un pod care să asigure transportul călătorilor spre și dinspre mare, așa că la 21 octombrie 1890 s-a pus piatra de temelie a podului care se va numi „Carol I” – pentru că din inițiativa regelui a fost construit – iar peste cinci ani, la 14 septembrie 1895, a fost inaugurat.

La inaugurare au participat: regele Carol I, regina Elisabeta, principele Ferdinand și principesa Maria, mai multe personaje princiere europene, rude ale Casei regale, și mult popor. Sfințirea podului a fost oficiată de mitropolitul primat Ghenadie al României și de episcopul Partenie Clințeni al Dunării de Jos.

Rezistența podului a fost testată prin trecerea unui convoi de 15 locomotive grele, în timp ce constructorul lui, inginerul Anghel Saligny cu câțiva muncitori s-a oferit să stea ancorat într-o șalupă sub pod, fiind gata să garanteze cu propria lui viață duritatea construcției sale. Dar convoiul de locomotive a ajuns cu bine pe celălalt mal, iar el a spus doar atât: „Știam că va ține!”.

După inaugurare, inginerul Anghel Saligny continua să vină des în zonă, pentru a-și inspecta opera. Comandorul Nicolae Ionescu-Johnson, căpitanul de atunci al portului Cernavodă, povestește în „Însemnările unui marinar”, carte publicată în 1958, că l-a întâlnit de multe ori și chiar l-a însoțit cu barca pe sub pod, întrebându-se ce caută bătrânul savant, care este motivul neliniștii lui:

„Când priveam cu teamă cum se umflă nivelul apelor și așteptam sorocul fatal al revărsărilor, a sosit la Cernavodă inginerul Anghel Saligny, îngrijorat și el de apropiata pornire a apelor. Ceasuri întregi umbla pe podul ridicat de el sau cobora pe dedesubtul lui și cerceta, parcă ar fi căutat cine știe ce lucru numai de el știut. Mă împrietenisem cu acest bătrânel care, fiind un ade-vărat savant, își dădea silința să nu pară. Adesea îl conduceam cu barca pe sub pod și, urmărindu-l cum își plimba ochii cercetători de la un loc la altul, mă întrebam la ce s-o fi gândind bătrânul acesta, a cărui pace nu îndrăzneam să o tulbur cu întrebări nelalocul lor. Dar într-o zi tot mi-am luat inima în dinți. Și mi-a răspuns: «Îmi admir opera mai puțin decât îți închipui. Dacă mă vezi zgâindu-mă la ea ceasuri întregi, e ca să-i descopăr părțile slabe, greșelile...». «Greșeli? Exagerați! Toată lumea nu mai conținește să vă laude». «Las' că știu eu mai bine ce greșeli am făcut! Este mai ales una pe care nu mi-o iert. Trebuia să fac pe pod o cale dublă, una pentru pietoni și căruțe, să mai fi existat și o astfel de legătură între Dobrogea și Muntenia». Și apoi, revenind la ce-l frământa cu deosebire: «Și acum uite că mă bate Dumnezeu și cu inundațiile.

Mă tem că dacă vin apele mari o să dărâme terasamentul. Uite cum se mănâncă malul... Valurile o să-l dea gata văzând cu ochii. Leacul îl știu eu. Trebuie o plantație masivă pe taluzul digului pe care merge linia ferată. Dar unde să găsești oameni cumsecade ca să-ți facă o treabă bună?»

Până seara, căpitanul portului i-a adus bătrânului inginer un grădinar priceput, care s-a învoit să-i planteze **zece mii de puieti**, cu „un leu de bucată, de pus în pământ și trei săptămâni de îngrijire, până prinde bine”.

Bucuros, Anghel Saligny a spus: „De trei ani mă zbat să fac plantația asta și nu izbutesc. Cum au prins de veste samsarii că vreau să fac o plantație, au dat fuga la minister să pună mâna pe lucrare. M-am ținut cât am putut și uite că tot le-am tras o cacialma. Le-am tras de sub nas o afacere din care ar fi vârat în buzunar mai bine de o sută de mii de lei”...

După câteva zile, întregul taluz a început să se acopere de copăcei tineri, pădure care se vede și astăzi.

Bineînțeles, nici atunci nu lipseau profitorii... Dar Anghel Saligny a știut, cu numai zece mii de lei, și fără să bage nici un leu în buzunarul propriu, să întărească malul și să prevină o catastrofă.

Trebuie să amintim că regina Elisabeta spunea despre regele Carol I că: „Nu s-a decis să primească tronul principatului român decât în ziua când, punând rigla pe hartă între Londra și Bombay, a văzut că România cădea în linie”... La sosirea reginei în București, regele avea deja pe biroul său planurile lui Anghel Saligny. Lucrarea a fost aprobată prin votul corpurilor legiuitoare în 1885...

Podul „Carol I” de la Cernavodă - considerat la vremea aceea „linia cea mai scurtă între mările nordice și țările din Orient” - rezistă, iată, de 130 de ani. Dar a trebuit ca, pentru asta, un bătrân savant să apeleze la rădăcini...

După cum spunea Al. Mateevici: „Trebuie să știm de unde ne tragem, căci altfel suntem niște nenorociți rătăciți”. Așa este prefațată o lucrare editată de Biblioteca A. Donici din Orhei, din anul 1993.

Orașul Orhei este unul dintre cele mai vechi orașe moldovenești. Orheiul a fost organizat de Ștefan cel Mare spre a-i servi Moldovei drept bastion de apărare împotriva tătarilor. Motivul întăririi cetății naturale de pe Răut a fost năvala din 1469 a hoardei tătărești.

Începând cu 1 aprilie 1470, prin Gangur, pârcălabul Orheiului, această dregătorie figurează în mod statornic în Divanul Moldovei.

În timpul domniei lui Bogdan al III-lea, în 1510, tătarii calcă pământul Moldovei de două ori, făcând robie de oameni și animale.

Alexandru Vodă Lăpușneanu, vrând să intre în voia turcilor, a risipit toate cetățile Moldovei, lăsând numai Hotinul ca să se poată apăra de leși.

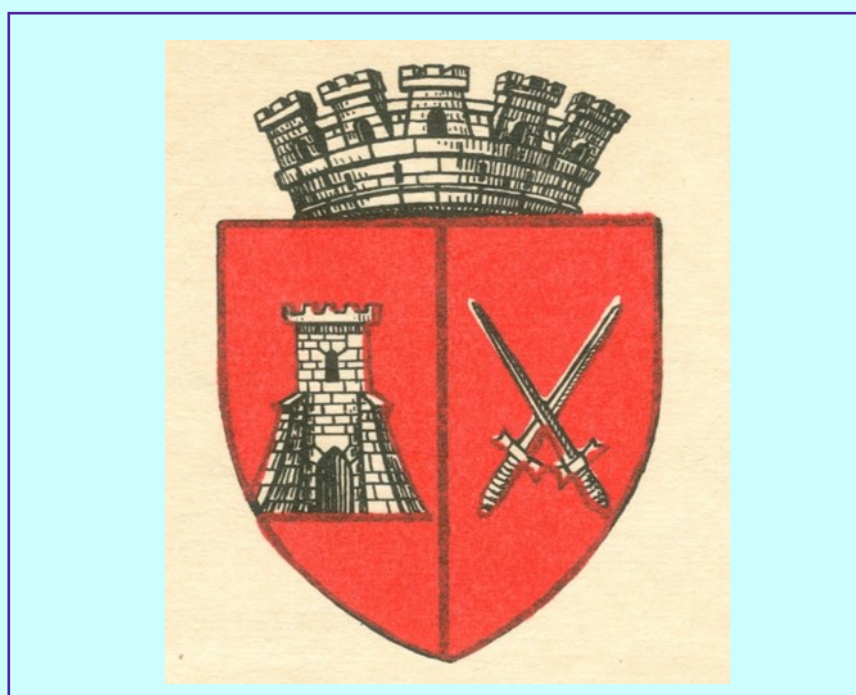

Foto 1 - Heraldica Orhei

Primul document despre **târgul Orhei** este din 15 aprilie 1607. Orheiul ajunge înfloritor pe vremea lui Vasile Lupu, cel care a purtat o deosebită grijă prin organizarea și înzestrarea târgului și a satelor din această zonă. El înalță biserica Sf. Dumitru, care dăinuie și astăzi.

În această perioadă, Orheiul era un oraș cu case de lemn și piatră, avea străzi pavate cu bârne, mori de apă și un iaz mare. Orheiul devine un centru important al negoțului cu vite și cereale. În 1835, devine centru de județ, când apar și mici întreprinderi industriale și meșteșugărești¹.

În anul 1997, distinsul istoric Valentin Golub (1936-2016), care conducea și Muzeul de istorie din Orhei, editează o lucrare consacrată bisericii Sf. Dumitru din Orhei. În prefața volumului, menționează un mesaj lăsat de Mitropolitul Varlaam Moțoc al Moldovei: „Iar de vom petrece viața noastră făcând cele ce nu iubesc pe Dumnezeu, în deșert ne trudim”.

În aprilie 1634, în scaunul domnesc de la Iași s-a urcat Lupu Coci, fost vornic al Moldovei, care, după ce devine Domn, și-a luat numele împăratului bizantin, Vasile. A fost un boier ambițios, sever, dar în același timp și cult, întrucât cunoștea limbile turcă, italiană și greacă.

A fost una dintre cele mai lungi domnii, care a durat aproape 20 de ani, marcată de epocale acțiuni politice și strălucite înfăptuiri culturale.

Moștenirea pe care a preluat-o nu era ușoară. Moldova se afla în cea mai mizerabilă stare, din cauza neconținutelor jafuri tătărești și abuzurilor dregătorilor otomani. Predecesorii i-au lăsat țaria goală, orașele și satele sărăcite. Pentru a redresa situația financiară, domnitorul Vasile Lupu l-a convins pe vizir să fie amânat haraciul în primii trei ani de domnie, ca în al treilea an să ducă la Constantinopol toată suma odată.

Ca să fie la curent cum o duce poporul, domnitorul călătorea în țară, făcând judecată și împărțind dreptate.

La târgul **Orhei**, Vasile Lupu avea o gospodărie unde adeseori petrecea verile. Aici era un sat care se bucura de anumite privilegii, pentru că aparținea soției sale, sat care se numește Slobozia Doamnei. El a poruncit mărirea iazului domnesc din Orhei, prin înălțarea zăgazului.

Odată echilibrată economia țării, Vasile Lupu devine patronul spiritual și material al vieții culturale a Moldovei. Lui îi datorăm deschiderea Academiei slavo-greco-latine sau Academiei Vasiliene, introducerea tiparului, apariția „Cazaniei” mitropolitului Varlaam Moțoc, care a fost prima tipăritură în Moldova. A organizat juridic statul prin codul de legi numit „Pravila lui Vasile Lupu”, dar a și ridicat și refăcut monumente de cultură.

Domnia lui Vasile Lupu s-a evidențiat și printr-o puternică afirmație românească pe tărâm religios. Biserica ajunge la o strălucire pe care n-o mai avuse din timpul lui Ștefan cel Mare.

Mitropolitul Varlaam Moțoc, autorul *Cazaniei*, glorificând faptele domnitorului, menționează că Vasile Lupu, fiind „un Domn creștin și iubitor de biserică, avea grijă nu numai de cele trupești, ci și pentru cele sufletești”.

În cei 19 ani de domnie, evlaviosul voievod va ridica din temelii 15 biserici și va executa reparații la alte 14 edificii religioase.

¹ *Orhei - străvechi oraș al Moldovei*. Biblioteca publică orașenească A. Donici, Orhei 1993

Pe teritoriul dintre Prut și Nistru, parte componentă a Principatului Moldovei, sunt două lăcașuri zidite prin osârdia și cu cheltuiala acestui domnitor: biserica Sf. Nicolae de la Chilia Nouă (1648) și catedrala cu hramul Sf. Dumitru din Orhei.

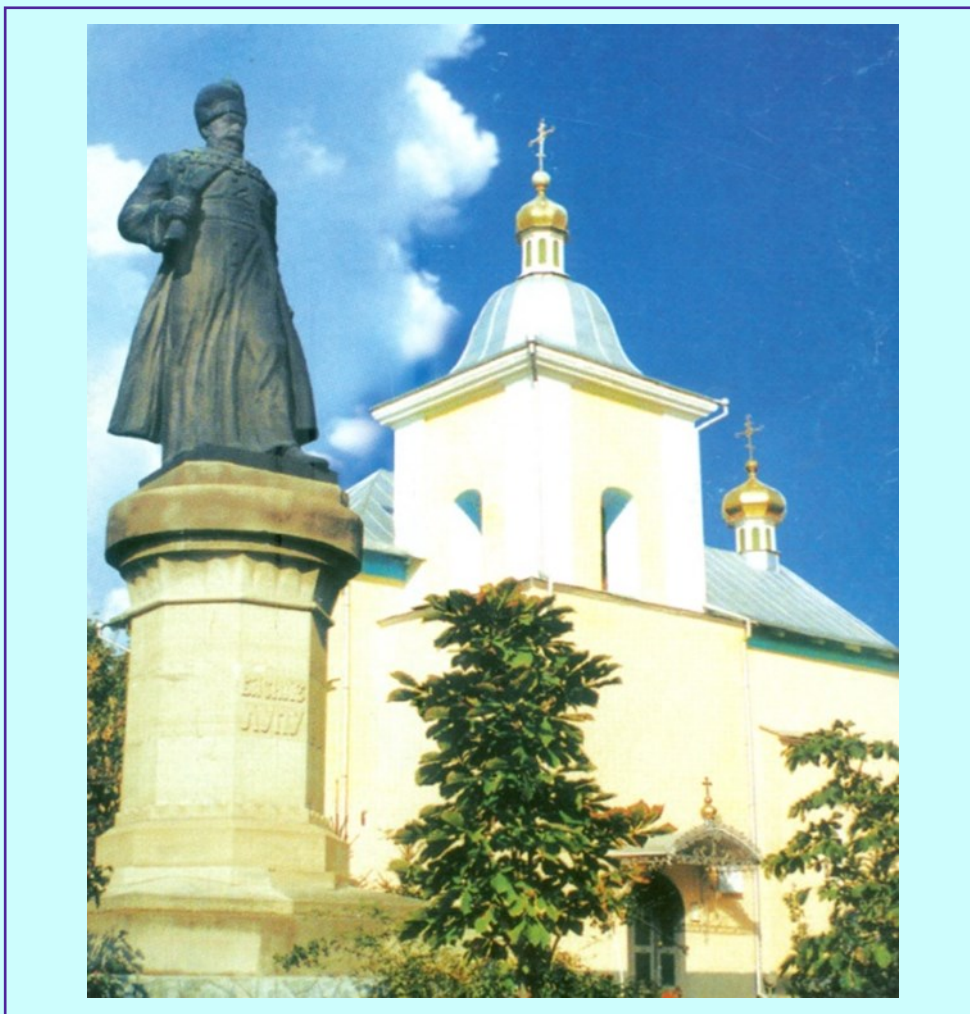

Foto 2 - Statuia lui Vasile Lupu din curtea bisericii Sf. Dumitru

Înălțarea bisericii din Orhei a fost făcută în perioada anilor 1632-1636, iar în 1637, cu prilejul sosirii lui Vasile Lupu la Orhei, a avut loc sfințirea ei. Biserica are 24 de metri lungime și 9 metri lățime, de plan dreptunghiular, cu două abside laterale. Altarul este întărit cu două contraforturi de colț, dispuse oblic. Pe latura de sud se află un pridvor închis, deasupra căruia se înalță un turn-clopotniță.

Camera clopotelor adăpostește 2 clopote mari și 4 mici. Unul dintre clopotele mari a fost luat de autoritățile țariste pentru o sectă religioasă, dar a fost readus la Orhei în anul 1940.

Când treci pragul pridvorului, rămâi copleșit de portalul de piatră, cioplit în cele mai bune tradiții ale artei decorative moldovenești.

Deasupra ușii de intrare, în pronaos, se află pisania bisericii, frumos gravată în piatră, având în centru stema Moldovei.

Decorația actuală a fost executată în 1939, de pictorul P. Troteanu. Pictorul l-a reprezentat pe ctitorul Vasile Lupu în mărime naturală, cu chivotul bisericii sale în mâna dreaptă.

La numai 15 ani de la terminarea lucrărilor de zidire a bisericii, în septembrie 1650, tătarii au lovit Orheiul și au luat 200.000 de vite mari și cai, plus câteva mii de oameni.

În 1730, tătarii din Crimeea au năvălit asupra Moldovei și au prădat ținuturile Lăpușna și Orheiul, luând robi circa 16.000 de locuitori, pe care i-au vândut în alte state cu 8 lei sufletul.

În 1884, din inițiativa Sinodului rus, se înființează în toată Basarabia un nou tip de școală primară, un adevărat focar de cultură rusească, pentru că educația se făcea în limba rusă.

La 15 octombrie 1884, o astfel de școală se deschide și pe lângă catedrala din Orhei.

În județul Orhei, după anul 1930, erau 147 de biserici ortodoxe și 9 așezăminte mănăstirești.

La 11 noiembrie 1937, în imediata apropiere a Palatului Asociației învățătorilor din Orhei, care acum găzduiește Biblioteca Publică *Al. Donici*, a fost inaugurată statuia lui Vasile Lupu, un omagiu adus unei figuri istorice legată de Orhei.

Foto 3 - Statuia lui Vasile Lupu reamplasată în centrul orașului Orhei

Statuia a fost realizată de sculptorul Oscar Han și a fost turnată în bronz la turnătoria I. Guran din București.

Monumentul îl prezintă pe Vasile Lupu îmbrăcat într-un caftan lung, cu căciulă, pe care e fixată o pană. În mâna dreaptă, domnitorul ține o coală de tipăritură.

Conform ordinului de evacuare din 10 iulie 1940, statuia lui Vasile Lupu a fost transportată, pe cale ferată, la Mogoșoaia, unde a fost depozitată.

În anul 1945, a fost readusă la Orhei și instalată pe locul vechi. Pentru reconstrucția pieței publice din centrul Orheiului a fost necesar ca statuia să fie strămutată în incinta bisericii Sf. Dumitru, pe un postament simplu.

În anul 2001, statuia lui Vasile Lupu a fost reamplasată pe vechiul loc din centrul Orheiului.

Pe pedestalul monumentului este gravată una din pravilele lui Vasile Lupu: „Cel ce-și viclenește moșia și neamul, mai rău decât ucigașii de părinți să se certe”. Pravila este un avertisment pentru rătăciții de astăzi, care și-au uitat obârșia.

Vremurile se scurg, o generație cedează locul alteia, însă atitudinea orheienilor față de biserica strămoșească nu se schimbă, rămâne aceeași – respectuasă și plină de evlavie².

Este remarcabilă această istorie a celor din Orhei legată de domnitorul Vasile Lupu.

provincial.md

² Valentin Golub, *Biserica Sf. Dumitru din Orhei*, Tipografia din Orhei, 1997